

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»
Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

**Кафедра економічного аналізу
та фінансів**

**МАТЕРІАЛИ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

*«Проблеми і перспективи створення
ефективного фінансового механізму»*

21-23 березня 2012 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬК

ББК 65.9 (4 Укр) 26
УДК 336

Проблеми і перспективи створення ефективного фінансового механізму / Матеріали студентської наукової конференції (Дніпропетровськ, 21-23 березня 2012 року). – Дніпропетровськ: ДВНЗ «НГУ», 2012. – с. 106.

Матеріали студентської наукової конференції висвітлюють сучасні проблеми фінансової теорії та практики.

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

Крилова О.В. – к.т.н., доцент кафедри ЕА і Ф

УКЛАДАЧ:

Цуркан І.М. – к.е.н., доцент кафедри ЕА і Ф

За стиль, редакцію та достовірність поданих матеріалів студентської наукової конференції несуть відповідальність їх автори.

Усі права застережені. Розповсюдження і тиражування матеріали студентської наукової конференції без офіційного дозволу авторів заборонено.

Автухова В.І.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Соляник Л.Г.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розширення впливу ринкових механізмів в економіці України, поглиблення інтеграційних процесів і вихід на світовий ринок поставили перед вітчизняними суб'єктами господарювання завдання утримання конкурентної позиції, що у сучасному економічному середовищі вимагає активізації інноваційної діяльності підприємства як провідного напрямку підвищення ефективності його функціонування.

Розвиток інноваційної діяльності вітчизняних підприємств промисловості надзвичайно ускладнений непристосованістю наявної системи управління інноваціями до ринкових умов господарювання. Саме тому для підвищення ефективності інноваційної діяльності, для впорядкування і її системної організації, поглиблення обґрунтованості і аналітичної підготовки схвалюваних рішень, оптимізації складу вживаних технологій, вдосконалення методів і форм обліку в інноваційній діяльності необхідна наявність цілісної системи управління інноваційною діяльністю.

Управління інноваційною діяльністю передбачає управління підприємством, яке базується на його науково-технічному потенціалі, орієнтує інноваційну діяльність на потреби споживачів, здійснює аналіз, моделювання ситуацій, на підставі чого проводить регулювання і своєчасні зміни на підприємстві, що відповідають стану зовнішнього та внутрішнього середовища, що у сукупності дозволяє підприємству вижити та досягнути своєї мети у довгостроковій перспективі.

Під механізмом управління інноваційною діяльністю слід розуміти сукупність взаємопов'язаних економічних, організаційних, правових та ін-

ших методів і способів, які об'єктивно обумовлюють необхідність використання всіх форм економічних відносин, що складаються між виробниками і споживачами нововведення з приводу його створення, виробництва і експлуатації в поточній та перспективній діяльності суб'єкта господарювання.

Організація управління інноваційною діяльністю підвищує можливості адаптивності підприємства та гнучкого реагування на зміни, що постійно відбуваються у стані перманентної невизначеності зовнішнього середовища, дозволяє підвищувати ефективність наукових розробок, прискорювати їх впровадження у виробництво і вихід на ринок.

Управління інноваційною діяльністю на промислових підприємствах стає все більш складним процесом, що включає, поряд із плануванням, організацією та контролем інновацій, також і систему фінансового забезпечення інноваційної діяльності. Головним компонентом фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства виступає розробка організаційно-економічного механізму, під яким слід розуміти порядок функціонування динамічної системи організаційно-економічних заходів, спрямованих на фінансування інноваційного розвитку у всіх функціональних сферах підприємства й одночасно на запобігання загрозам стійкості з боку конкурентів, при неухильному управлінні базовими компонентами, які становлять його концептуальну основу.

Система управління інноваційною діяльністю підприємства дозволяє вирішувати такі складні проблеми, як вибір і обґрунтування оптимальної для інноваційної діяльності організаційної структури підприємства, проведення оцінки економічної ефективності інноваційних процесів, а також координації процесів інноваційної діяльності в цілому, тому ефективне управління інноваційною діяльністю суб'єкта господарювання означає перехід на новий, досконаліший спосіб організації його діяльності, що забезпечує зростання виробничих можливостей та є показником інноваційного розвитку підприємства.

Аненкова М. В.

Ст. гр. ФКфс-10-2

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Бюджетний дефіцит - це явище коли видатки бюджету перевищують доходи. Причиною дефіциту є потреба держави витратити коштів більше, ніж це дозволяють фінансові можливості. За формою прояву бюджетний дефіцит поділяється на відкритий і прихований. Відкритий – офіційно визнаний у Законі про бюджет. Прихований офіційно не визнається.

У наш час проблема дефіциту бюджету набуває все більшої актуальності не тільки для України, но є існуючою для всіх країн світу.

Наявність бюджетного дефіциту свідчить, що у плановому бюджетному році до бюджету включені такі видатки держави, які не мають грошового забезпечення. Бюджетний дефіцит є наслідком непрактичного використання бюджетних відносин, що спричиняє значні коливання доходної та затратної частин бюджету.

У процесі збалансування бюджету шляхом зіставлення його доходної та видаткової частини визначаються показники стану бюджету, до яких належать: рівновага доходів і видатків бюджету (баланс бюджету), бюджетний профіцит (перевищення доходів над видатками бюджету), бюджетний дефіцит (перевищення видатків над постійними доходами бюджету).

Дефіцит бюджету в Україні за останні роки постійно зростає (табл.1). Однак бюджетний дефіцит не свідчить про незбалансованість бюджету у цілому, оскільки у процесі складання і затвердження бюджету визначаються необхідні джерела його фінансування.

Форми участі органів влади та управління в процесах скорочення дефіциту бюджету у кожної держави різні, проте спільними для них є управління по-

датковою політикою, бюджетним фінансуванням і регулюванням бюджетів всіх рівнів. Потребує удосконалення механізм управління бюджетним дефіцитом і державним боргом відповідно до стратегічних завдань держави. Політика у сфері бюджетного дефіциту має бути антиінфляційною, відкритою і зрозумілою суспільству та сприяти розвитку економіки і соціальної сфери.

Таблиця 1 - Дефіцит Державного бюджету України, (млн. грн.)

Показники	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Доходи	61954,3	75285,8	91529,4	134183,2	171811,5	219936,5
Видатки	60318,9	75792,5	102538,4	141989,5	175512,2	227638,3
Дефіцит (профіцит)	-1635,4	506,7	11009,0	7806,3	3700,8	7701,7

продовження таблиці 1

Показники	2008	2009	2010	2011
Доходи	297893	272967,0	314506,3	303875,5
Видатки	312017,5	310225,2	377842,8	342690,4
Дефіцит (профіцит)	14124,5	37258,1	1348,4	35343,0

* посилання закон України „ Про Державний бюджет України на 2011 рік (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 7-8, ст.52)

Наявність бюджетного дефіциту сприяла накопиченню сукупного державного боргу України (рис. 1):

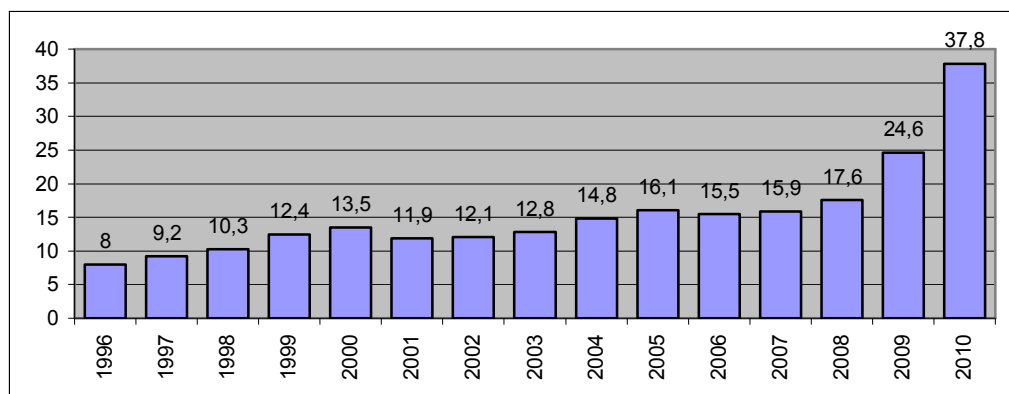

Рис. 1. Державний борг України, 1996-2010 рр., \$ млрд

Як видно з наведених даних, протягом останніх років динаміка державного боргу в Україні вкрай нестабільна.

Найважливішими заходами розв'язання зазначених проблем в Україні є:

- удосконалення податкової системи, створення сприятливих умови для підприємницької діяльності;
- ефективна система контролю за використанням бюджетних коштів;
- посилення платіжної дисципліни всіх суб'єктів господарської діяльності;
- вдосконалення нормативно-правової бази щодо формування доходної і видаткової частин бюджету з метою зниження ризиків їх невиконання;
- перехід від бюджетного фінансування до системи надання субсидій, субвенцій, інвестиційних позик суб'єктам господарювання та інші.

Васілаті Ю.О.

Ст. гр. ЕФфк-07м

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Соляник Л.Г.

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Банки складають невід'ємну рису сучасного грошового господарства. Знаходячись у центрі економічного життя, обслуговуючи інтереси виробників.

В умовах ринку неминуче банки виходять до числа основних, ключових елементів економічного регулювання. У цьому плані особливу роль відіграють кредити, перетворюючись, власне кажучи, у єдине джерело, що галузі національної економіки додатковими грошовими ресурсами.

Тому тема банківського кредиту є надзвичайно актуальною, особливо в умовах світової фінансової кризи, коли в економіці країни спостерігається спад виробництва, зменшення прибутків, банкрутства підприємств, тощо.

Важливим чинником, що обмежує обсяги кредитування, а також конкурентоспроможність банківської системи України за сучасних умов є недостатній рівень їх капіталізації, який проявляється у тому, що попри зростання капіталу, темпи збільшення капіталу банків не встигають за розширенням їх зобов'язань та активів. Отже, очевидно, що найбільш значними проблемами банківського кредитування в Україні є нестабільність фінансової та політичної системи, недосконале та непостійне законодавство, надто високі кредитні відсотки, не вигідні умови кредитних угод для позичальників, надзвичайно довга процедура розгляду можливості отримання кредиту тощо.

А для сільськогосподарських підприємств проблема банківського кредитування стоїть ще гостріше, адже на кредитному ринку аграрного сектора виникла кризова ситуація, яка мала негативні наслідки і для сільського господарства – (надходження кредитів в аграрний сектор припинились), – і для банків – (втрачали потенційно кредитомісткий сегмент економіки).

Аналізуючи проблеми банківського кредитування в Україні видно, що банківська система України потребує значного реформування, направлено на здешевлення кредитів, їх доступності, економічно обґрунтованих кредитних ставках, вдосконалення законодавчої бази, переймання досвіду іноземних держав (так, у Японії ставка за банківський кредит становить 7 - 8%, у Росії – 12,36 – 12,81% тощо).

Першочергового вирішення потребує проблема забезпечення можливості кредитування аграрних підприємств, оскільки тут йдеться уже про їх виживання. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити державну політику, спрямовану на часткову компенсації відсоткової ставки за кредитами комерційних банків, підтримку короткострокового кредитування, пільгове довгострокового кредитування, надання кредитів аграрним підприємствам із незадовільним

фінансовим станом під гарантії уряду, зниження вартості кредитів, розвиток лізингового кредитування.

Необхідно розвивати страховий ринок, так як участь страхових організацій в системі кредитування обумовлюється необхідністю страхування комерційних кредитів. Це забезпечує зменшення або усунення кредитного ризику. За договором страхування кредитів погашення наданого кредиту у разі неповернення його боржником бере на себе страхова організація.

Таким чином, дослідження проблем банківського кредитування свідчить, що:

1) конкретне кількісне зниження ризику і як наслідок зниження об'єму проблемних кредитів, винесених на рахунки простроченої заборгованості (не допускати, щоб розмір безнадійних до повернення кредитів становив 5 і більше відсотків від власних коштів банку);

2) розширення об'ємів кредитування за рахунок збільшення бази кредитування (як у розрізі груп клієнтів, так і по підрозділах);

3) зниження витрат на процес кредитування за рахунок оптимізації технології кредитування;

4) оптимізація структури кредитного портфеля .

Власенко Н.С.

Ст. гр. ЕФфп-07-С

Науковий керівник:

К.т.н, доц. каф. ЕА і Ф

Штефан Н.М.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Диверсифікацію в економічній теорії розглядають як засіб покращення фінансово-економічних показників діяльності підприємства та підвищення рентабельності його роботи як в період сталого розвитку економіки, так і під час

кризи.

Критеріями вибору та успішного застосування стратегії диверсифікації є: привабливість галузі з точки зору рентабельності і можливості розвитку; асоціативні зв'язки між профілем підприємства та потребами галузі, куди диверсифікує свою діяльність підприємство; створення замкнутих виробничих циклів; оперативне та адекватне реагування на зміну смаків і переваг споживачів тощо. Загрозами диверсифікації виступають: невизначеність; необ'єктивність оцінки власної компетентності та особливостей нового ринку; ускладнення управління підрозділами великих диверсифікованих підприємств; загострення проблеми пошуку джерел фінансування; невизначеність часу впровадження; неадекватне реагування споживачів [2].

Ефективність диверсифікації діяльності підприємства може проявлятися як через динаміку економічних показників, так і мати соціальний аспект.

Соціальний аспект диверсифікації проявляється через створення нових робочих місць, оскільки диверсифікація передбачає розширення діяльності, випуск нової продукції кращої якості, що дозволяє більш повно задовольняти потреби споживачів. До економічних показників слід віднести збільшення фондовіддачі за рахунок випуску нових товарів, зростання механізації та автоматизації праці, особливо при залученні у виробництво нових прогресивних технологій, за рахунок зниження собівартості чи підвищення якості продукції, що виробляється.

Підприємство може отримати більший дохід за рахунок зменшення постійних та умовно-постійних витрат (тобто витрат, які зростають в меншій мірі, ніж зростають обсяги виробництва на більшу кількість продукції). Підприємство може використовувати вже існуючу інфраструктуру для забезпечення збільшення обсягу виробництва та просування нової продукції.

Для визначення економічного ефекту у зарубіжній літературі часто пропонують використовувати показник доданої економічної вартості (EVA – economic value added), який розраховується як різниця між чистим операційним прибутком після оподаткування та вартістю капіталу [1]. Оцінити ефективність

диверсифікації можна за допомогою бального методу. При використанні цього методу необхідно розробити та обґрунтувати перелік критеріїв, за якими визначається ефективність диверсифікації. Наприклад, серед таких показників можуть бути: відповідність фактичного фінансового стану підприємства стратегічним орієнтирам розвитку підприємства, рівень НДДКР, критерій зниження рівня ризику тощо. При цьому для кожного критерію необхідно визначити його вагу в загальному показнику шляхом надання йому вагового коефіцієнта від 0 до 1.

$$\text{Ддив} = \text{Дісн} + \text{Ддод}$$

де, Ддив – дохід після диверсифікації

Дісн – існуючий дохід

Ддод – приріст доходу за рахунок диверсифікації

При оцінці ефективності диверсифікації можна застосовувати методичний інструментарій, розроблений провідними світовими консалтинговими фірмами «Boston Consulting group» (матриця БКГ) та «McKinsey» (матриця МакКінзі). Ці обидві моделі дозволяють оцінити положення окремого напрямку діяльності у загальному портфелі напрямів діяльності підприємства та виробити стратегію діяльності щодо окремих напрямів.

При визначенні доцільності та ефективності реалізації стратегії економічної диверсифікації важливо враховувати взаємозв'язок диверсифікації діяльності та операційного ризику. Диверсифікація, як відомо, дозволяє зменшити величину ризику, але не уникнути його. При цьому загальна ефективність діяльності зменшується, тому що компанія могла б отримати більші прибутки, зосередившись на найбільш прибутковому напрямі, але за такої ситуації ризик був би теж найбільший. Отже, основне завдання при реалізації стратегії економічної диверсифікації – забезпечення прийняттого співвідношення між прибутковістю і рівнем ризику.

Крім перерахованих позитивних результатів господарювання ефективна економічна диверсифікація може сприяти зростанню вартості підприємства, що актуально для будь-якого виду економічної діяльності.

Література:

1. Томпсон-мл. А. А., Стрикленд Ш. А. Дж Стратегический менеджмент. Концепции и ситуации для анализа / А.Р. Ганиева (пер.с англ.) . – 12.изд. – М. ; –СПб. ; –К. : –Вильямс, – 2003. – 924с.
2. Цогла О.О, Становлення диверсифікаційних процесів у діяльності підприємств / О.О, Цогла // Актуальні проблеми економіки – 2011. – №7. – с. 147–151.

Галенко І.І.

Ст. гр. ЕФфп-07-С

Науковий керівник:

К.е.н, доц. каф. ЕА і Ф

Цуркан І.М.

ЗНАЧЕННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА

Важливість диверсифікації на сьогоднішній час викликана тим, що існують підприємства, "які мають у своєму розпорядженні великі обсяги капіталів, що одержуються в основних сферах бізнесу, а оскільки можливості подальшої експансії в них дуже обмежені, диверсифікація представляється найбільш придатним шляхом для інвестиції капіталів і зменшення ступеня ризику" [1].

Для оцінки рівня ефективності функціонування підприємства найчастіше використовують відносні показники — показники рентабельності (прибутковості, дохідності).

Рентабельність безпосередньо пов'язана з величиною прибутку. Проте її не можна ототожнювати з абсолютною сумою одержаного прибутку. Рентабельність – це ступінь прибутковості, вигідності, дохідності. Вона вимірюється за допомогою цілої системи відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (виробничою, комерційною, інвестиційною і т. д.), вигідність виробництва окремих видів продукції (робіт, послуг). Показники рентабельності більш повно, чим прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, тому

що їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами [2].

Для успішного розвитку економіки будь-якого підприємства необхідно вивчати співвідношення об'єму виробництва (реалізації) продукції з витратами і прибутком. Це співвідношення аналізується для дослідження комплексу причинно-наслідкових взаємозв'язків найважливіших показників кінцевих результатів діяльності підприємства, наукового обґрунтування управлінських рішень [3].

У найрізноманітніших галузях економіки спостерігаються прояви диверсифікації. Це пов'язано з тим, що диверсифікація не є однорідною і може протікати у різних умовах по-різному. Навіть саме визначення терміну диверсифікації має безліч різних поглядів науковців.

Отже термін «диверсифікація» (від латин, *diversus* - різний, *fasere* - робити) означає:

- 1) різноманіття, різнобічний розвиток;
- 2) проникнення спеціалізованих фірм (промислових, транспортних, будівельних) до інших галузей виробництва, сфери послуг тощо; у процесі диверсифікації виникають багатогалузеві комплекси;
- 3) розширення асортименту виготовлення виробів, надання послуг [4].

Підприємство повинно здійснювати диверсифікацію з найбільшою для себе вигодою і найменшим ризиком, тобто вибрати оптимальний варіант вкладення капіталу із максимально можливим прибутком і забезпеченням фінансової стійкості підприємства. Для цього потрібно враховувати всі переваги та недоліки цього процесу [5].

Серед зарубіжних вчених існує декілька точок зору на визначення диверсифікаційних процесів. Одна з них визначає три види диверсифікаційних процесів:

- концентрична диверсифікація - поповнення власної номенклатури товарів, які з позицій оцінки технічних та маркетингових характеристик схожі на вже існуючі товари компанії;

- горизонтальна диверсифікація - поповнення власного асортименту товарами, які ніяким чином не пов'язані з тими, що вже виробляються, але можуть викликати зацікавленість споживачів сектора ринку, який освоєно компанією;

- конгломератна диверсифікація — поповнення асортименту товарами, які не мають ніякого відношення до технології, яку застосовує компанія, а також до її товарів та ринків збуту [6].

Активізація процесу диверсифікації відбувається відповідно циклічним коливанням економічної кон'юнктури: у періоди економічного підйому процеси диверсифікації інтенсифікуються і одночасно підвищується рентабельність як у диверсифікованих, так і у не диверсифікованих підприємствах; у фазі рецесії загальне зниження рентабельності призводить до сповільнення процесів диверсифікації [7].

Також, диверсифікація актуальна в умовах непередбачуваності розвитку зовнішнього середовища. У таких умовах однією з можливостей уникнути банкрутства і домогтися стійкого розвитку є диверсифікація.

Підприємству легше домогтися швидкого росту шляхом придбання іншого підприємства, чим намагатися рости обмежено, не виходячи за межі своєї основної діяльності. Більшість підприємств, що прагнуть до швидкого росту, досягають цього шляхом придбання інших підприємств.

Щодо заміни виду діяльності, який переживає спад, як мотиву диверсифікації виробництва слід визначити наступне. Якщо у визначеній галузі очікується спад, необхідно знайти вид діяльності, який дозволить підприємству зберегти рівень прибутковості капіталу, що можна зробити шляхом диверсифікації виробництва і капіталу [8].

Література:

1. Попова С.М. Этапы диверсификации деятельности промышленных предприятий // Управління розвитком: Зб. наук. статей. – Харків: ХДЕУ. – 2002. -№2.
2. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємництва: навч. посіб./Й.М. Петрович, І.О. Будіщева, І.Г. Устінова та ін.; за ред. Й.М. Петровича. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, КОО, 2001.- 405с.
3. Воронин С., Оленицкая Л. О методике расчёта рентабельности в реальном секторе экономики // Общество и экономика – 2005, №2.
4. Стратегический менеджмент: Конспект лекцій.- М.: 2003

5. Переваги та недоліки стратегії диверсифікації діяльності підприємства/ О.О. Цогла// Актуальні проблеми економіки.- 2007.- №5.
6. Організація управління при диверсифікації діяльності/ М.Д. Корінько// Актуальні проблеми економіки. - 2005.- №9
7. Паскье М. Диверсификация и эффективность/М. Паскье //Проблемы теории и практики управления. – 1994. – №3.
8. Брызгалов В.В. Мотивы осуществления стратегии диверсификации/Всероссийская научно-технич. Конф. «Наука и образование -2002» .

Гладка А. М.

Ст. гр. ФКфс-10-2

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Фінансова діяльність міжнародних організацій пов'язана з формуванням і використанням їх бюджету та цільових фондів. Формування доходів здійснюється насамперед за рахунок внесків країн, що входять до складу даної організації. Використання коштів проводиться на основі затвердженого бюджету.

Провідними міжнародними організаціями є Організація Об'єднаних Націй та Європейський Союз.

ООН була заснована в 1943 р., а її головним завданням підтримання миру. До сфер її діяльності також входять економічні, соціальні та гуманітарні проблеми, права людини, охорона навколишнього природного середовища.

Діяльність ООН здійснюється через керівні органи та спеціалізовані організації. Економічний напрям діяльності здійснюється через Конференцію з торгівлі й розвитку, Організацію промислового розвитку, Регіональні комісії (наприклад, Європейська економічна комісія) та ін. Бюджет ООН формується за рахунок внесків країн. Розмір внесків визначається залежно від рівня економічного розвитку країни. В основі розрахунків лежить норматив платежів, який залежить від обсягів ВВП даної країни.

Нині ООН переживає фінансову кризу, пов'язану з тим, що багато країн мають заборгованість із внесків до її бюджету. Це істотно звужує фінансові можливості ООН, ускладнює фінансування передбачених заходів.

За видатками бюджет ООН поділяється на дві частини: адміністративні та накладні витрати (38%) і програмні видатки (62%). Передбачається скоротити адміністративні витрати до 25%, що дасть змогу вивільнені кошти спрямувати на соціально-економічні програми.

Європейський Союз бере свій початок від створеного у 1957 р. з метою економічної співпраці Європейського економічного співтовариства. Було сформовано спільний ринок капіталів, товарів і послуг, скасовано митні бар'єри, здійснено уніфікацію податкового законодавства, створено європейську валютну систему. Розвиток інтеграційних процесів завершився проголошенням Європейського Союзу.

Внески кожної країни до бюджету визначаються залежно від рівня її економічного розвитку, який відображається у виробленому ВВП. Специфікою бюджету ЄС як ланки міжнародних фінансів, є наявність власних доходів. До них належать, по-перше, мита і сільськогосподарські податки, якими обкладаються продукти, що імпортуються з країн, які не є членами Союзу. По-друге, важливе місце займає податок на додану вартість, який встановлюється за єдиною для всіх країн ставкою по відношенню до уніфікованої в усіх країнах бази оподаткування (ставка податку не може перевищувати 1,4%).

Бюджет ЄС розробляється Європейською комісією і затверджується Європейським парламентом. Виконує бюджет фінансове управління Європейської комісії, яке перебуває під подвійним контролем - з боку Палати аудиторів і Європарламенту. До складу Палати аудиторів входять 15 членів, які перевіряють надходження доходів і фінансування видатків.

Міжнародні фінансові відносини являють собою досить складну систему руху грошових потоків. Вони можуть бути згруповані за такими напрямками:

- взаємовідносини між суб'єктами господарювання різних країн;

- взаємовідносини держави з урядами інших країн та міжнародними організаціями;

- взаємовідносини держави і суб'єктів господарювання з міжнародними фінансовими інститутами. У сфері міжнародних фінансів крім національних суб'єктів - держави, підприємств, громадян - виділяються наднаціональні суб'єкти - міжнародні організації і міжнародні фінансові інститути. У зв'язку з цим дану сферу можна розподілити на дві частини: міжнародні фінансові відносини та міжнародні фінанси.

Міжнародні фінанси відображають діяльність міжнародних організацій і фінансових інститутів. Це наднаціональна надбудова, яка характеризується концентрацією фінансових ресурсів у певних узагальнених чи цільових фондах. За своєю організацією міжнародні фінанси досить схожі з державними фінансами, тільки суб'єктом виступає не держава, а міжнародна організація (інститут). Діяльність таких організацій, як і окремої держави, пов'язана з виконанням певних функцій, які визначаються їх статутами. Фінансове забезпечення виконання цих функцій здійснюється через фонди, що створюються даними організаціями. Це можуть бути узагальнені фонди, наприклад бюджет ООН, і цільові - під конкретні заходи і програми.

Міжнародні організації вступають у взаємовідносини з урядами окремих країн з приводу формування бюджету чи інших фондів цих організацій. Отримані кошти використовуються на фінансування централізованих заходів, проектів і програм цих організацій, на утримання їх апарату та на фінансову допомогу окремим країнам. Таким чином, кожна країна може отримувати кошти від міжнародних організацій як у вигляді прямого фінансування (як правило, тільки в окремих випадках), так і в опосередкованій формі через різні централізовані заходи, проекти і програми, які стосуються даної країни, чи поширюються на неї.

Міжнародні фінанси відображають світові інтеграційні процеси. Централізація певної частини фінансових ресурсів на світовому рівні забезпечує потреби світового господарства. Саме на ці потреби й спрямована діяльність

міжнародних організацій та міжнародних фінансових інститутів. Вони фінансують окремі проекти і програми, керуючись інтересами саме світового господарства в цілому, а не окремих країн, якими б важливими вони для цих країн не були. Звісна річ, порівняно з національними фінансовими системами міжнародні фінанси знаходяться тільки на початку свого розвитку. Однак наростання міжнародної економічної інтеграції веде як до посилення ролі діючих організацій та інститутів, так і до створення нових. Це веде до підвищення рівня централізації фінансових ресурсів, збільшення як їх маси, так і обсягів міжнародних фінансових потоків. Врешті-решт, цей інтеграційний процес веде до створення єдиної грошової одиниці, спочатку в рамках регіональних об'єднань, а в перспективі - можливо, і в усьому світі.

Денисюк Є.О.

Ст. гр. ЕФфп-07-С

Науковий керівник:

К.т.н, доц. каф. ЕА і Ф

Штефан Н.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність підприємств в Україні пов'язана з масштабними процесами соціально-економічних перетворень. Відбувається формування нових економічних відносин, яке супроводжується невизначеністю та ризиком. Це впливає на ефективність господарського процесу та обумовлює потребу в удосконаленні технології та методів управління підприємством.

Сучасні умови господарювання висувають на перший план питання формування і використання прибутку та ефективності функціонування власних коштів. Розмір та рівень прибутку обумовлює можливості підприємства по досягненню стратегічних цілей і вирішенню тактичних завдань, виступає голов-

ним чинником фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності.

Прибуток – це виражений в грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що визначається як різниця між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності.

Прибуток виконує три найважливіші функції:

- оцінки підсумків діяльності підприємства;
- розподілу доходу (між підприємством і державою, між підприємством і його робітниками, між сферою виробництва і невиробничою сферою);
- джерела утворення фондів економічного стимулювання і соціальних фондів.

Вплив прибутку, який створюється на підприємствах різних форм власності, на економічний і соціальний розвиток суспільства не можна чітко визначити без вивчення механізму управління ним.

Управління прибутком – це процес розробки та прийняття управлінських рішень по всім основним аспектам його формування, розподілу та використання на підприємстві.

Основними задачами управління прибутковістю підприємства є:

- розробка цілеспрямованої комплексної політики управління прибутком;
- створення організаційних структур, що забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень по формуванню та використанню прибутку на різних рівнях;
- формування ефективних інформаційних систем, що забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень;
- здійснення аналізу різноманітних аспектів формування та використання прибутку;
- здійснення планування формування, розподілу та використання прибутку;

-розробка дієвої системи формування прибутку і його ефективного використання;

-здійснення ефективного контролю за прийнятими рішеннями у сфері формування та використання прибутку.

-забезпечення високої фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку;

-оптимізація грошового обороту і підтримання постійної платоспроможності підприємства;

-забезпечення мінімізації фінансових ризиків тощо.

Таким чином можна стверджувати, що механізм управління прибутковістю діяльності підприємства є дуже складним і багатограним, потребує постійного удосконалення відповідно до зміни умов господарювання.

Не менш важливим у сучасних умовах є питання управління якістю прибутку, що визначається його структурою за видами діяльності і за факторами формування. Основну частину прибутку структурованого за видами діяльності має забезпечувати надходження від основної операційної діяльності підприємства, що кореспондується за його місією і водночас орієнтує на концентрацію фінансових ресурсів у пріоритетному напрямі. Інноваційний розвиток підприємства сприяє покращенню якості прибутку.

Євенкова М. Г.

Ст. зр. ФКфс-10-2

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ ТА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА

Інфляція здійснює негативний вплив на суспільство в цілому. Погіршується економічне становище: знижуються обсяги виробництва, оскільки коливання та зростання цін роблять непевними перспективи розвитку виробництва;

відбувається перелив капіталу з виробництва в торгівлю та посередницькі операції, де швидший обіг капіталу та більше прибутки, а також легше ухилитися від сплати податків; розширюється спекуляція в результаті різкої зміни цін; обмежуються кредитні операції; зменшуються фінансові ресурси держави.

Виникає соціальне напруження в зв'язку з тим, що інфляція перерозподіляє національний дохід не на користь найменш забезпечених верств суспільства. Вона знижує реальні доходи (кількість товарів та послуг, які можна придбати за номінальний дохід), а отже і загальний рівень життя населення, якщо номінальний дохід буде відставати від росту цін. Особливо важкою є інфляція для осіб з фіксованими доходами: пенсіями, стипендіями, заробітною платою працівників бюджетної сфери. Крім того, інфляція знецінює заощадження громадян. В зв'язку з цим, щоб стримати різке падіння життєвого рівня, держава здійснює індексацію доходів, та податкових пільг. Розгортання інфляційних процесів призводить до такого загострення економічних та соціальних суперечностей, що держави починають вживати заходів для подолання інфляції та стабілізації грошового обігу. Основні форми боротьби з інфляцією – грошові реформи та антиінфляційна політика.

Грошова реформа – повне або часткове перетворення грошової системи, що здійснює держава з метою впорядкування та налагодження грошового обігу. Грошова реформа здійснюється різними методами (нуліфікація, реставрація, девальвація, деномінація) в залежності від економічного стану країни, ступеню знецінення грошей, політики держави.

Антиінфляційна політика – комплекс заходів державного регулювання економіки, спрямованих на боротьбу з інфляцією. Історично сформувались два основних шляхи такої політики: дефляційна політика (регулювання попиту) та політика доходів.

Дефляційна політика базується на методах обмеження грошового попиту через грошово-кредитний та податковий механізми шляхом зниження державних видатків, підвищення відсоткової ставки за кредит, посилення податкового пресу, обмеження грошової маси тощо. Особливість дії дефляційної політики

полягає у тому, що вона, як правило, викликає уповільнення економічного зростання та, навіть, кризові явища. Тому більшість урядів при її проведенні в 60-70-х роках виявляли стриманість в її проведенні або навіть відмовлялись від неї.

Політика доходів передбачає паралельний контроль над цінами та заробітною платою шляхом повного їх заморожування або встановлення меж їх росту. За соціальними мотивами цей вид антиінфляційної політики застосовується рідко.

Варіанти антиінфляційної політики обираються в залежності від пріоритетів. Якщо ставилося завдання стримування економічного росту, то проводилась дефляційна політика, якщо метою було стимулювання економічного зростання, то перевага віддавалась політиці доходів. У разі, коли кінцевою метою було стримати інфляцію будь-якою ціною, – паралельно використовувались обидва методи антиінфляційної політики.

Індексація (повна або часткова) означає компенсацію збитків у результаті знецінення грошей. Спочатку цей метод застосовувався в кінці 40-х – початку 50-х років при інфляції, яка була викликана переходом від військової економіки до нормальних ринкових умов. Знову індексація стала застосовуватися в 70-і роки в зв'язку з розгортанням галопуючої інфляції.

Стимування контрольованого зростання цін проявляється, по-перше, в "заморожуванні" цін на певні товари, по-друге, в стримуванні їх рівня в певних межах. Подібний контроль зберігався у всіх провідних розвинутих країнах.

Конкурентне стимулювання виробництва включає заходи як з прямого стимулювання підприємств шляхом значного зниження податків, так і непряме стимулювання заощаджень для населення (зниження податків з населення). Разом з тим стали застосовуватись заходи, які стимулюють ринкову конкуренцію та знижують її вплив на ціни та спіраль "ціни – заробітна плата". Наприклад, в США адміністрація Рейгана відмовилась від державної підтримки таких малорентабельних галузей, як чорна металургія, що викликало хвилю злиття великих компаній. В результаті різко зросла конкуренція, яка сприяла зменшенню

інфляції до "повзучих" розмірів, а також послабленню інфляційної спіралі "ціни – заробітна плата".

Особливою формою боротьби з інфляцією, яку використовували деякі країни (Польща, Ізраїль) при галопуючій інфляції, є "шокова терапія". Суть її полягає в стимулюванні розвитку ринкових відносин, вільному ціноутворенні, відмові від регулювання цін і, як результат, в зниженні (на початковому етапі) життєвого рівня населення. Але як показала практика при правильному підході шокова терапія виправдовує себе.

Особливості інфляційних процесів в Україні, Росії та інших країнах СНД передбачають спеціальні підходи до здійснення ефективної антиінфляційної політики. В зв'язку з цим необхідно здійснювати:

- розробку та втілення в життя комплексних державних програм розвитку економіки, в першу чергу галузей і підприємств, які сприяють становленню конкурентного, високотехнологічного та наукомісткого виробництва;

- проведення послідовної антимонопольної політики та створення широкої мережі економічної інформації для підприємств;

- посилення стимулів виробничого накопичення, включаючи субсидії, що здатні підтримати процес накопичення коштів у підприємців та населення;

- зміну структури виробничих фондів з метою розширення виробництва товарів народного споживання, тобто створення умов для переливу капіталу з однієї до іншої галузі суспільного виробництва;

- стимулювання кредитної та інвестиційної діяльності банків та обмеження покриття дефіциту коштів за рахунок банківського кредиту;

- вдосконалення податкової системи; особливу увагу приділяють регулюючій ролі податків;

- створення умов для припинення імпорту інфляції. З цією метою забезпечити перетворення закордонних доларових запасів у товари виробничого призначення, які, потрапивши у нашу країну, були б в змозі пожвавити інвестиційний процес;

- підвищення ефективності грошово-кредитної політики, яка повинна забезпечити тісний взаємозв'язок усіх елементів ринкового механізму товарно-грошових відносин.

Велике значення в антиінфляційній політиці має структурна перебудова економіки і пристосування її до потреб ринку за рахунок демонополізації і регулювання діяльності існуючих монополій, стимулювання конкуренції у виробництві та сфері послуг тощо.

Євстафієва Ю.І.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

Д.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Проблема управління стратегічним фінансовим плануванням на підприємстві є досить актуальною, оскільки від неї залежить успішність ведення його господарської діяльності. Сучасна конкуренція дає можливість вижити компаніям, досконало ознайомленим з уподобаннями потенційних споживачів та орієнтованим на задоволення їх потреб, що викликає необхідність перегляду існуючих методик в системі фінансового планування на підприємстві.

Під стратегічним фінансовим плануванням слід розуміти набір процедур і рішень, за допомогою яких розробляють стратегію підприємства, яка забезпечує досягнення функціонування його цілей [1].

Вітчизняна система стратегічного фінансового планування на підприємстві знаходиться на стадії розвитку, проте серед українських вчених є чимало авторів, котрі в своїх наукових працях висвітлили цю проблему. Серед них варто виділити таких авторів, як В. Бабича, Е. Зіня, М. Турченюка, І. Лукінова, Л.

Мельника, В. Пономаренка, О. Тридіда, З. Шершневої, А. Яковлева та ін. У закордонній науковій літературі значну увагу питанням стратегічного планування приділили Р. Акофф, І. Ансофф, Р. Бранденбург, А. Аакер, Г. Міцберг, Дж., Б. Карлоф, Д. Кліланд, Дж.Стейнер, та ін.

Існуючі методи розрахунку стратегічних фінансових планів загалом були орієнтовані на збільшення частки власного капіталу, мінімізацію ліквідності, досягнення співвідношення власних і залучених коштів, тобто, орієнтованими лише на стимулювання прибутку та скорочення збитків.

Сучасним підприємствам для успішного управління своєю стратегією потрібна така система фінансового планування, яка дасть змогу повною мірою оцінити загальний стан підприємства та проводити моніторинг запланованих стратегічних ініціатив для їх довгострокового розвитку.

Вирішенням цієї задачі може стати впровадження принципово нової фінансова стратегії, яка дозволить оцінити економічний стан підприємства з позицій, що враховуватимуть показники фінансового аналізу діяльності підприємства та контроль руху грошових коштів. Головна концепція нової стратегії полягає у тому, що при загальному розгляді основних ланок діяльності підприємства можна достовірно оцінити його стан з усіх позицій та виділити загальні перспективи розвитку.

Такий принципово новий стратегічний план дозволяє в повній мірі проводити стратегію в різних напрямках, забезпечуючи тим самим зв'язок загальних цілей з цілями структурних підрозділів[2]. Удосконалений стратегічний фінансовий план повинен містити комплексний підхід до оцінки стану підприємства за рахунок створення та впровадження: сучасних систем нормування праці, фінансового планування і бюджетування, системи управлінського обліку та внутрішнього аудиту, економічної моделі внутрішньогосподарської діяльності. Проведення цих заходів дозволить керівництву підприємства адекватно оцінювати фінансову доцільність, перспективність і прибутковість роботи окремих підрозділів та розробляти проекти, що сприятимуть побудові партнерських відносин з респектабельними компаніями і розвитку відносин з інвесторами.

Отже, орієнтація на сучасні системи стратегічного управління на підприємстві має покращити фінансовий стан підприємств шляхом комплексного підходу до оцінки критичних факторів теперішнього і перспективного розвитку.

Література:

1. Турченко М. О., Зінь Є. А. Планування діяльності підприємства. — К.: ВД «Професіонал», 2004.
2. Баранов И.А. Управленческий учет и бюджетирование//Программа повышения квалификации – 2004. – Часть II – с.102.

Єпішина Ю.С.

Ст. гр. ЕФфп-07-1

Науковий керівник:

К.е.н, доц. каф. ЕА і Ф

Цуркан І.М.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кінцевий результат роботи підприємства оцінюється рівнем ефективності його господарської діяльності: загальним обсягом одержаного прибутку та в розрахунку на одиницю ресурсів. Прибуток та відносний показник прибутку - рентабельність є основними показниками ефективності роботи підприємства, які характеризують інтенсивність господарювання. Життєдіяльність підприємства багато в чому залежить саме від того, якою мірою забезпечена фінансова віддача ресурсів та наскільки досягається рівень прибутковості в процесі формування витрат. Співвідносити витрати і доходи є головне завдання кожного учасника господарської діяльності.

Тому актуальність проблеми підвищення рентабельності підприємств не викликає сумнівів і потребує дослідження як в теоретичному, так і практичному аспектах.

Резерви збільшення суми прибутку і рентабельності пов'язані з напрямками господарювання підприємства, для керівників і відповідних спеціалістів (мене-

джерів), важливим є детальне значення масштабів дії, форм контролю та використання найбільш істотних внутрішніх і зовнішніх чинників ефективності на різних рівнях управління діяльністю підприємства.

Рентабельність – виражений у відсотках відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції [1].

Підвищення рентабельності продукції забезпечується переважно зниженням собівартості одиниці продукції. Тобто чим краще використовуються основні виробничі фонди, тим нижча фондоємність, тим вища фондовіддача і, як внаслідок, зростає рентабельність виробництва. Якщо покращується використання матеріальних оборотних коштів, знижується їхня величина, яка припадає на одну грошову одиницю реалізованої продукції. Тобто відповідні фактори прискорення обертання матеріальних оборотних коштів є одночасно факторами зростання рентабельності виробництва [2].

Для підвищення рівня рентабельності фінансові аналітики підприємства повинні розробити заходи щодо підвищення ефективності використання основного та оборотного капіталів. Цього можна досягти, зокрема, за рахунок:

- оптимізації запасів матеріальних оборотних активів;
- скорочення тривалості виробничого циклу за рахунок інтенсифікації виробництва;
- удосконалення організації матеріально-технічного постачання з метою безперебійного забезпечення виробництва необхідними матеріально-технічними ресурсами і скорочення часу перебування їх в запасах;
- вивчення кон'юктури ринку;
- удосконалення системи розрахунків; скорочення часу перебування коштів в дебіторській заборгованості;
- підвищення рівня маркетингових досліджень, спрямованих на прискорення руху товарів до споживача.

На зміну рівня рентабельності продукції впливають ціна реалізації; структура реалізованої продукції; собівартість реалізованих виробів.

Рівень рентабельності окремих виробів (одиниці продукції) залежить від ціни одиниці продукції; змінних витрат на одиницю продукції; постійних витрат на одиницю продукції; обсягу реалізації окремого виду продукції.

Оцінювання впливу цих факторів на відхилення рівня рентабельності дає можливість управлінському персоналу підприємства планувати оптимальний обсяг випуску різної продукції та витрати на її виробництво у взаємозв'язку з прибутком та вимогами ринку [1].

Основою для досягнення високої рентабельності власного капіталу є рентабельність активів, тому важливою характеристикою ефективності діяльності фірми є зіставлення рентабельності активів і власного капіталу.

Якщо рентабельність активів менша від рентабельності власного капіталу, то з'являється дія фінансового леввериджу. Фінансовий левверидж має місце, коли підприємство залучає позиковий капітал. Іншими словами, за рахунок позичкового капіталу підприємство підвищує ефективність використання власного капіталу.

Нарощення рентабельності власного капіталу може мати місце лише у випадку, коли рентабельність активів більша від середнього рівня фінансових витрат, пов'язаних із залученням позикових коштів. Це є наслідком податкової економії позичкового капіталу (віднесення відсоткових платежів до валових витрат) та відносно низької ціни позикового капіталу.

Отже, на рівень показників рентабельності, які, по суті, є узагальнюючими, впливає багато чинників, що відбивають різні аспекти діяльності підприємства. Певна річ, позитивні чинники сприяють підвищенню рентабельності. Завдання фінансового аналітика — кількісно оцінити вплив кожного чинника на рентабельність, тобто оцінити саме його внесок. Регулюючи розмір чинників з урахуванням їх взаємозв'язку, можна досягти бажаного рівня рентабельності [3].

Література:

1. Тарасенко Н. В., Вагнер І. М. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – Львів: «Новий світ – 2000», 2008. – 444 с.

2. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / І. Б. Хома, Н. І. Андрушко, К. М. Слюсарчик. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 344 с.
3. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. - К.: МА-УП, 2001. – 152 с.: іл. – Бібліогр.: с. 142-144

Жуков К. Є.

Ст. гр. ФК-10-1

Науковий керівник

ст.викл. каф. ЕА і Ф

Семеніхіна О. І.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

С переходом економіки України до ринкових відносин розпочався новий етап у розвитку страхового ринку, тому що по суті була ліквідована державна монополія на проведення страхування. Практика підтвердила, що монополія на проведення страхування, як й інша монополія не сприяє орієнтації на інтереси страхувальників, породжує відомчі інтереси, призводить до бюрократизації страхового апарату держави.

З реорганізацією системи Держстраху почали створюватися страхові організації недержавних форм власності, які займалися неофіційними видами страхування: страхування кредитів, комерційних і фінансових ризиків, біржових операцій. На цей період приходиться розробка нових норм і правил особистого і майнового страхування.

Негативним моментом монопольного проведення страхування державою було також те, що Держстрах не завжди виконував свої страхові обов'язки щодо захисту інтересів страхувальників, що завдавало значної шкоди розвитку страхування і викликало недовіру страхувальників до цієї справи. Тому нові страхові компанії України хотіли розширити сферу послуг і укріпитися на страховому ринку. Разом з тим розвиток страхових відносин обумовлює необхідність створення страхового ринку нового типу. Спочатку Укрдержстрах, як правонаступник Держстраху СРСР в Україну, у вересні 1993 року був перетво-

рений в Національну страхову компанію «Оранта» і окремі компанії на базі старої системи. Одночасно інтенсивно розпочали створюватися і комерційні страхові компанії різного профілю.

На початок 2001 року на рику України діяло близько 300 страхових компаній.

Динаміку виходу на ринок України страхових компаній в період з 2001 по 2011 рр. відображено на рис. 1

Рисунок 1. Динаміка створення страхових компаній Україна за період 2001-2011 рр.

Досвід функціонування страхового ринку України показав, що швидке зростання кількості страхових компаній не означає якісних змін в страховій сфері і наявності конкуренції страхових послуг. Визначальними в умовах ринкової економіки для більшості страховиків стали проблеми адаптації до ринкової кон'юнктури і конкурентного середовища та можливості забезпечення фінансової стабільності як самих страхових компаній, так і страхових операцій, які вони проводять.

Виходячи з того, що зараз вітчизняна економіка знаходиться на стадії європейського формування, можна виділити ряд факторів, які обмежують можливості страхового ринку України: Низька платоспроможність населення, низький рівень компенсації втрат, недовіра населення до страхування, відсутність цілес-

прямованої державної політики в галузі страхування, слабкий розвиток інфраструктури страхового ринку, низький рівень кваліфікації кадрів, відсутність надійних довгострокових інструментів для розміщення страхових резервів.

Збарах Я.Г.

Ст. зр. ЕФ-08-3

Науковий керівник:

Д.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

РОЗВИТОК КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Тенденції останніх років, глибока фінансова та економічна криза 2008-2009 рр. та її наслідки і на сьогоднішній день відчутним чином впливають на розвиток фінансового ринку в Україні. Ринок кредитування населення, як і розвиток ресурсної бази організацій, пов'язаних з кредитуванням населення потребують на сьогоднішній день, не дивлячись на доволі активне зростання, все ще знаходяться на доволі низькому рівні розвитку. Відповідно формування механізму активізації процесів кредитування особливо це стосується довгострокового кредитування та іпотеки потребують додаткових досліджень та пошуку оптимальних теоретико-методичних і практичних рішень. В цьому аспекті актуальним питанням є ретельний аналіз існуючих тенденцій розвитку ринку споживчого кредитування.

Відповідно метою даного дослідження є виявлення основних тенденцій щодо розвитку ринку споживчого кредитування, аналіз факторів, що обумовили наявні тенденції, та визначення необхідних напрямів та інструментів стимулювання розвитку ринку кредитування в сучасних умовах.

За результатами діяльності банківської системи споживче кредитування вже у серпні 2011 року показники обсяги кредитного портфеля досягли рівня докризового періоду. Однак, якщо подивитись в цілому на банківську систему

України, на ринку споживчого кредитування активно працювали лише 12 банків з більше 150 існуючих. Причому, не дивлячись на велике розмаїття існуючих форм кредитів активно надавались лише декілька: кредити готівкою, автокредити, POS-кредити та деякі інші. Крім того, слід зазначити, що максимально доступна сума кредиту варіювалась від 10 до 150 тис. грн., а кредити надавались максимум на 5 років.

Однак нестача грошових коштів, брак та розрив ліквідності, які супроводжують банківську систему останні 3 роки призвели до зниження активності на даному ринку і наприкінці 2011 року терміни кредиту та максимально можливі обсяги кредитів суттєво зменшились, а ставки по кредитах пішли вгору. Даний факт свідчить про доволі нестабільну ситуацію на ринку банківських ресурсів, що, у свою чергу відображається і у значному відтоку грошових коштів з банківської системи. Це, відповідно, вимагає від банків пошуку нових інструментів та механізмів регулювання ліквідності та забезпечення високої якості кредитного та депозитного портфелів.

Зазначені вище тенденції суттєво позначились і на ринку іпотечного кредитування. Так серед основних тенденції розвитку даного сегменту стали: перехід на плаваючу ставку, зменшення обсягів наданого кредиту та збільшення первинного внеску, зростання комісійних витрат клієнта, що призвело до збільшення ефективної реальної процентної ставки.

Проведений аналіз основних тенденцій розвитку вітчизняного ринку споживчих кредитів засвідчив, що банківське кредитування звичайно, як один з базових елементів економічної системи будь-якої країни, впливає на національну економіку, але в Україні при доволі низькому рівні довгострокового кредитування як населення, так і підприємств, високих процентних ставках та коротких термінах кредитування існує ціла низка додаткових факторів (складна процедура отримання кредиту, страх "життя в борг", недоліки у системах оцінки кредитоспроможності позичальників, низький рівень обізнаності з процедурою отримання кредиту, тощо), які значною мірою стримують процес кредитування всіх секторів економіки. Крім того, існуюча система державної підтримки кре-

дитування є недосконалою та у більшості випадків непрозорою, що значно уповільнює розвитку ринку кредитування та фінансового ринку у цілому. В даних умовах серед основних напрямів та інструментів стимулювання розвитку ринку кредитування є формування цілеспрямованої політики щодо розвитку ринку довгострокових ресурсів банків, які банки могли б залучати через фондовий ринок та розміщати у довгострокові активи (іпотека, довгострокові кредити). Тобто первинним є саме розвиток ринку довгострокових цінних паперів та депозитів, що забезпечить можливості банків формувати портфель довгострокових активів уникаючи ризику розриву ліквідності.

Зілінський Д.В.

Ст. гр. ЕФфк-07-1с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Крилова О.В.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі розвитку економіки України, одним з найважливіших інструментів її подальшого розвитку є комерційні банки. Оскільки саме комерційні банки стають ключовими елементами у русі та перерозподілі грошових ресурсів у суспільстві.

Однак зараз у банківській сфері спостерігається велика конкуренція, тому комерційні банки повинні завжди шукати способи підвищення власної конкурентоспроможності, здійснювати поточне та стратегічне планування розвитку своєї подальшої діяльності.

Дослідження проблем стратегії розвитку комерційних банків, та шляхи підвищення їх конкурентоспроможності, можна побачити у роботах багатьох вітчизняних та закордонних вчених – економістів. Однак ця проблема надалі є актуальною, та не є до кінця вирішеною.

Зараз можна з упевненістю сказати, що комерційний банк, для свого успішного функціонування повинен мати достатню сформовану, але разом з тим і

гнучку стратегію розвитку. Така стратегія необхідна для того, щоб банк у разі необхідності міг пристосуватися до нових умов які можуть скластися на ринку, міг своєчасно відреагувати на несподівану зміну економічного або політичного середовища.

Для більш ефективного функціонування банку, можна виділити декілька основних аспектів, на які повинен орієнтуватися комерційний банк у своїй стратегії розвитку, та для свого подальшого успішного функціонування. До таких аспектів можна віднести: розроблення та впровадження заходів, які покликані зміцнити слабкі сторони банку та збільшити і закріпити його конкурентні переваги; максимальна диверсифікація та новизна спектру банківських послуг; відкритість та прозорість для своїх уже існуючих клієнтів, так і для перспективних клієнтів, які у майбутньому можуть бути залучені до обслуговування в банку; забезпечення оптимальної структури банківських активів; створення максимально збалансованого кредитного портфелю; модернізація виробничих потужностей та автоматизація процесу управління; залучення кваліфікованого та відповідального персоналу, розподіл повноважень, компетенції та відповідальності між акціонерами, наглядовою радою і правлінням; створення максимально збалансованого кредитного портфелю; окрім того політика банку у сфері ціноутворення кредитних операцій повинна мати на меті досягнути планового рівня прибутковості діяльності банку з мінімальним рівнем ризику.

Також для більш успішного функціонування на фінансовому ринку банком може використатись практика злиття комерційних банків з іншими фінансово - кредитними установами (такими, як страхові компанії та недержавні пенсійні фонди), або утворення стратегічних альянсів між ними. Такі альянси наприклад, відіграють провідну роль в економіках розвинутих країн, вони є - головною складовою глобальної конкуренції.

Результатом вищевикладених напрямків орієнтування у стратегії розвитку банку, можна назвати: покращення конкурентної позиції банку на ринку фінансових послуг, створення позитивного іміджу банку; створення потужної клієнтської бази комерційного банку, створення збалансованого кредитного

портфелю банку, окрім того для забезпечення мінімізації ризику неповернення кредитів банку слід використовувати такі операції, як: страхування кредитного ризику та продаж кредитів.

Основним позитивним ефектом від таких операцій, може бути вивільнення грошових коштів, які банк може направити на фінансування іншого перспективного проекту.

Каледін В.В.

Ст. гр. ФК – 10 – 1

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС: ЙОГО ЗНАЧЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА СТАН В УКРАЇНІ

Платіжний баланс - балансовий рахунок міжнародних операцій країни у формі співвідношення валютних надходжень з-за кордону і платежів, проведених даною країною іншим країнам.

Платіжні баланси складаються по методиці МВФ і включають не тільки надходження і платежі, які фактично здійснені, але і майбутні платежі по міжнародних вимогах і зобов'язаннях.

Торговий баланс - співвідношення між надходженнями по експорту і платежами по імпорту товарів - стає активним, якщо вивіз товарів перевищує ввезення. Пасивне сальдо торгового балансу виникає, якщо імпорт перевищує експорт товарів (наприклад, у низки країн, що розвиваються, і держав, здійснюють перехід до ринкової економіки).

Дефіцит торгового балансу розвинених країн (наприклад, США) може бути результатом активного впровадження імпортних товарів країн конкурентів (Західної Європи, Японії, нових індустріальних держав).

Баланс «невидимих» операцій об'єднує платежі і надходження по різних за формою і економічному змісту послугам і некомерційним операціям. У їх чис-

лі: транспортні перевезення, зв'язок, страхування, комісійні операції, міжнародний туризм, ділові поїздки, культурний обмін, зміст дипломатичних і торгових представництв, ліцензії, технічна допомога, лізингові операції, гонорари, винаходи, військові витрати за кордоном і ін. По міжнародній методиці в послуги включені відсотки по кредитах і дивіденди по іноземних інвестиціях, хоча по економічному змісту вони відносяться до руху капіталів і кредитів.

Баланс руху капіталів і кредитів - співвідношення платежів і надходжень по ввезенню і вивозу приватних і державних капіталів, по отриманих і наданих міжнародних кредитах. Рух підприємницького капіталу здійснюється у формі прямих закордонних інвестицій (у підприємства) і портфельних капіталовкладень (у цінні папери). Міжнародний рух позикового капіталу відбувається у формі довгострокових, середньострокових і короткострокових кредитів. При нестабільності валютно-економічного положення країн виникає стихійний рух «гарячих» грошей і «втеча» капіталів у пошуках вищого доходу і надійного притулку.

Баланси міжнародних розрахунків - платіжний і розрахунковий - займають значне місце в системі макроекономічних показників. При визначенні ВВП і національного доходу враховується чисте сальдо міжнародних вимог і зобов'язань.

По міжнародній методиці сальдо платіжного балансу вимірюється шляхом віднесення (часто довільного) статей до основних і балансуючих. З середини 70-х рр. США і інші провідні країни повернулися до вимірювання сальдо платіжного балансу лише по його поточних операціях (торговий баланс і «невидимі» операції). Рух капіталів і кредитів віднесений до балансуючих статей платіжного балансу.

Традиційно для погашення дефіциту платіжного балансу (якщо платежі перевищують валютні надходження) використовуються іноземні кредити і ввезення капіталів. Це тимчасовий метод покриття дефіциту платіжного балансу, оскільки країни-боржники зобов'язані виплатити відсотки, дивіденди і основну суму позики. Залучення іноземних кредитів для покриття пасивного сальдо

платіжного балансу породжує проблему врегулювання зовнішньої заборгованості.

Остаточним методом покриття пасивного сальдо платіжного балансу служать офіційні золото-валютні резерви країни. Притому в сучасних умовах жовтий метал заздалегідь реалізується на світових ринках золота на іноземні валюти, в яких виражені міжнародні зобов'язання.

Допоміжним засобом покриття пасивного сальдо платіжного балансу може бути продаж іноземних і національних цінних паперів за кордоном. Таким засобом служить і офіційна допомога розвитку у формі субсидій, дарів, кредитів.

Країнам з активним платіжним балансом небагато, якими засобами покриваються міжнародні зобов'язання їх боржниками. тому проблема балансування платіжного балансу часто викликає міждержавні розбіжності.

Стан платіжного балансу в Україні на початок 2012 р. виглядає наступним чином.

У 2011 році зведене сальдо платіжного балансу було від'ємним – 2.5 млрд. дол. США. Сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій було додатним – 6.6 млрд. дол. США, а дефіцит поточного рахунку становив 9.0 млрд. дол. США.

Головними чинниками такого дефіциту поточного рахунку були:

- зростання вартісних обсягів імпорту енергоносіїв (на 8.8 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком), що відбулося внаслідок як підвищення цін на нафту та природний газ, так і суттєвого зростання фізичних обсягів поставок газу;

- розширення внутрішнього попиту, пов'язане з реалізацією низки інвестиційних проектів, спрямованих як на підготовку до Євро-2012, так і на оновлення основних фондів вітчизняних підприємств (у результаті імпорту продукції машинобудування зріс на 7.3 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком);

- погіршення в другому півріччі зовнішньої кон'юнктури на світових товарних ринках;

- збільшення виплат доходів за інвестиціями (на 2.6 млрд. дол. США).

Формування додатного сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій було забезпечено значним припливом інвестиційних та боргових ресурсів до реального сектору. Так, чистий приплив прямих іноземних інвестицій зріс до 7.0 млрд. дол. США порівняно з 5.8 млрд. дол. США в 2010 році. Чисті залучення реальним сектором за кредитами та облігаціями зросли до 5.2 млрд. дол. США, за торговими кредитами – до 4.2 млрд. дол. США. Водночас банківський сектор продовжив погашати свої зовнішні зобов'язання – за кредитами та облігаціями на 3.8 млрд. дол. США. Чисті залучення державного сектору були значно меншими, ніж у попередньому році (1.1 і 5.1 млрд. дол. США відповідно) через погіршення ситуації на світових фінансових ринках у другій половині року.

Рахунок поточних операцій виглядає наступним чином. У 2011 році дефіцит поточного рахунку становив 9 млрд. дол. США, або 5.5% від ВВП. Сальдо торгівлі товарами в 2011 році було від'ємним – 13.8 млрд. дол. США і було сформовано за рахунок випереджаючих темпів приросту імпорту товарів (37.4%) над їх експортом (33.0%).

Головними чинниками такого збільшення дефіциту стали:

- активна реалізація різноманітних інвестиційних проектів (у результаті імпорту продукції машинобудування зріс на 7.3 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком);

- нарощування вартісних обсягів імпорту газу (на 4.7 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком).

Також розширення дефіциту поточного рахунку було викликано збільшенням виплат доходів за інвестиціями (на 2.6 млрд. дол. США).

Платіжний баланс - це один з головних документів будь-якої країни, оскільки в ньому знаходять своє узагальнююче вираження економічні зв'язки даної країни з іншими державами; на основі платіжного балансу проводиться аналіз зовнішньоекономічної діяльності, дається оцінка валютно-фінансовому стану окремо взятої країни.

Складання, вивчення й аналіз платіжного балансу - необхідні дії уряду будь-якої країни, тому що саме за даними платіжного балансу можна наочно визначити, в якому стані знаходиться той чи інший пункт дуже важливих для кожної країни зовнішньоекономічних відносин.

Каліберда Ю. В.

Ст. зр. ОА-10-1

Науковий керівник:

К.е.н., доц. каф. ЕА і Ф

Герасимова І. Ю.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ШЛЯХИ СКОРОЧЕННЯ

На сьогоднішній день державний борг є органічною складовою фінансових систем переважної більшості країн світу, інструментом реалізації економічної стратегії держави, важливим макроекономічним важелем регулювання економіки. Він дає змогу залучити кошти для вирішення народногосподарських питань та втілення перспективних проектів. Водночас, накопичення державного боргу має й негативну сторону, адже значна величина цього показника збільшує витрати на власне обслуговування, знижує фінансову стійкість та загрожує економічній безпеці держави.

Зараз Європа намагається знайти вихід із катастрофічної ситуації, причиною якої стали стрімко зростаючі борги, уповільнення економічного зростання та нестабільність фінансового ринку. У період поживавленого розвитку, європейські країни без перешкод мали змогу брати і давати в борг. Проте, на даний період склалася така ситуація, що деякі держави не здатні погасити власні борги. Тому іноземні банки та фінансові інститути, які позичали гроші, так само несуть величезні втрати. Величина заборгованостей, які виникли на світовому тлі міждержавних кредитів, є вражаючою (табл. 1).

В сучасних умовах ефективність управління державним боргом підлягає ретельному аналізу. Для України, як і для більшості країн світу, державні запозичення є основним джерелом покриття дефіциту бюджету. Величина зобов'язань, їх динаміка і структура, темпи росту є одним з показників фінансового стану держави та оперативності боргової політики. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього державних запозичень, а також зростання витрат на їх обслуговування, обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, пошуку шляхів вдосконалення механізму його управління.

Таблиця 1. – Перелік країн, які мають найбільший зовнішній держборг
(станом на 20.11.2011)

№	Країна	ВВП, трлн. €	Зовнішній борг, трлн. €	Борг на душу населення, €	Критичність становища
1.	США	10, 8	10,9	35,156	низька
2.	Великобританія	1,7	7,3	117,580	низька
3.	Німеччина	2,4	4,2	50, 659	низька
4.	Франція	1,8	4,2	66,508	середня
5.	Японія	4,1	2	15,934	низька
6.	Італія	1,2	2	32,875	висока
7.	Іспанія	0,7	1, 9	41, 366	середня
8.	Ірландія	0,2	1,7	390, 969	висока
9.	Греція	0,2	0,4	38,073	висока
10	Португалія	0,2	0,4	38, 081	висока

Структура державного боргу України за останні роки суттєво змінилася. Масштабне використання українськими компаніями іноземних кредитних ресурсів призводить до залежності національної економіки від кон'юнктури світового ринку капіталу. Згідно з даними Міністерства фінансів сукупний державний борг України (прямий і гарантований) в 2011 році зріс на 9,1%, або на \$4,918 млрд., і досяг \$59,216 млрд. Сукупний внутрішній держборг зріс на 11,3%, або на \$2,203 млрд., і склав \$21,741 млрд. Сукупний зовнішній держборг збільшився на 7,8%, або на \$2,714 млрд., і склав \$37,474 млрд. Слід зазначити, що за 2011 рік співвідношення прямого держборгу до ВВП скоротилося з 29,6% до 27,2%, а сукупного держборгу – з 39,5% до 36%.

Отже, для вирішення проблем накопичення державного боргу України та подолання негативних тенденцій боргової ситуації потрібно, насамперед, скоротити обсяги дефіциту державного бюджету України, що і є основною причиною його зростання. Також слід звернути увагу на такі шляхи подолання боргової кризи, а саме:

- для збереження економічної безпеки держави, при виборі боргового джерела особливу увагу слід звернути на внутрішні запозичення;

- рефінансування державного боргу за рахунок нових запозичень на більш прийнятних відсоткових умовах, що дозволить пролонгувати частину української заборгованості, скоротивши боргове навантаження на бюджет у короткостроковій перспективі;

- використання «свопових» операцій – операції типу «борги в обмін на власність (акції) та інші».

Карапетьянц Ю.А.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Соляник Л.Г.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СВІТОВИХ РЕЙТИНГІВ

Створення привабливого інвестиційного клімату в Україні є надзвичайно важливою проблемою. Зарубіжний досвід свідчить, що залучення іноземного капіталу відіграє вирішальну роль у зміцненні економічного розвитку країни лише за умов активної і організованої участі держави в інвестиційному процесі.

Інвестування в країну залежить від різноманітних чинників об'єктивного та суб'єктивного характеру, це є одним з головних показників ефективності державної політики стимулювання. До об'єктивних чинників належить, наприклад, сприятливий інвестиційний рейтинг за версіями великих міжнародних агенцій.

Україна протягом останнього десятиріччя характеризується низькою інвестиційною привабливістю. Про це свідчать дані спеціалізованих організацій та рейтингових агентств. У глобальному рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму 2010-2011 Україна опустилася на сім позицій в порівнянні з минулим роком і виявилася на 89-ом місці серед 139 країн світу.

Серед негативних факторів можна позначити політичну та фінансова нестабільність, корупцію, податкове регулювання, інфляцію, високі кредитні ставки, що стримують розвиток нового бізнесу, неефективна витрата бюджетних ресурсів, слабка здатність до адаптації нових технологій через залучення прямих іноземних інвестицій.

Одним із найбільш впливових складових індексу глобальної конкурентоспроможності є рівень корупції. Transparency International розраховує окремо індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI), який ранжує 180 країн за шкалою від найбільшого (0) до найменшого (10) рівня сприйняття корупції. Україна за цими оцінками займає позиції, які не сприяють позитивному сприйняттю країни у світовому економічному середовищі (рівень 2,2 у 2009 році, у 2010 році – 2,4).

Окремо необхідно виділити індекси, що стосуються інвестиційної привабливості та ризику капіталовкладення в економіку України.

Індекс інвестиційної привабливості, оприлюднений «Європейською бізнес асоціацією» (ЕВА), показав погіршення оцінок бізнесом інвестиційного клімату України. За підсумками 2010 року індекс знизився з 3,25 до 3,2 бала (за 5-бальною шкалою). Він розраховується на підставі опитування членів ЕВА (близько 750 компаній), яке проводиться щокварталу з початку кризи. Найбільшими проблемами для членів ЕВА є складність митних процедур і технічні бар'єри в торгівлі.

Слід вказати, що позиції України у міжнародних рейтингах знизились за рахунок впливу світової фінансової кризи, яка значною мірою вплинула на експортоорієнтовану економіку України, девальвацією національної валюти. Па-

діння рейтингів України зумовлює зниження її інвестиційної привабливості та, як наслідок, зменшення у майбутньому потоку іноземних інвестицій. Рейтинги міжнародних організацій та установ дозволяють побачити реальну ситуацію у країні, виявити слабкі сторони.

Для держави, зацікавленої в притоку інвестицій до країни, слід дуже ретельно відслідковувати згадані рейтинги і розробляти заходи для формування в країні сприятливих умов для розвитку нормальних ринкових відносин та безпосередньо інвестиційної діяльності, віднаходити можливості впливу на ті складові рейтингових показників, які є найменш інерційними, зміна яких є найменш ресурсно вартісною, проте які суттєво впливають на рейтинг держави.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається стратегічно важливим завданням, від реалізації якого залежать динаміка соціально-економічного розвитку й можливість модернізації національної економіки.

Колесник О.О.

Ст. зр. ЕФфк-07с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Крилова О.В.

РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Робота комерційного банку дуже різноманітна й охоплює операції зі залучення коштів, емісії та придбання цінних паперів, видачі кредитів, здійснення факторингу, лізингу, забезпечення клієнтів готівкою тощо. Виконання кожної банківської операції пов'язане з ризиками. Банківські ризики поділяються на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх належать ризики, не пов'язані з діяльністю банку чи конкретного клієнта. Мова йде про політичні, макроекономічні, правові, ризик країни та інфляційний і викликані ними збитки банку і його клієнтів. Внутрішні ризики поділяються на ризики в основній і допоміжній діяльності бан-

ку. Ризики в основній діяльності являють собою розповсюджену групу видів: кредитний, відсотковий, валютний, ризик з факторингових та лізингових операцій, ризик з розрахункових операцій банку й операцій з цінними паперами. До внутрішніх ризиків відносяться фінансові та функціональні ризики, кожний з яких має свою особливість. У вітчизняній та зарубіжній практиці розроблено багато різносторонніх моделей оцінки кредитного ризику з метою його мінімізації та вирішення важливих наукових та практичних завдань в напрямку розробки шляхів зниження банківських ризиків.

Особлива увага приділяється одним з найважливіших ризиків: сукупному ризику, кредитному ризику та процентному ризику. Під кредитним ризиком розуміється загроза втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або спричинення додаткових втрат у результаті здійснення певних фінансових операцій. Основними способами зниження банківських ризиків є: лімітування; прийняття забезпечення; диверсифікація ризику; створення резервів; отримання додаткової інформації. Одним із заходів покращення управління ризику є: максимально знизити ризик неповернення позики, що веде до значних втрат для банку, також необхідно проаналізувати показники динаміки, тобто виявити тенденцію до їх зміни та причини їх погіршення. Кредитний ризик тісно пов'язаний з процентним, тобто імовірність втрати банком у результаті перевищення процентної ставки, що була сплачена за залученими ресурсами, над процентною ставкою за виданими кредитами. В процентному ризику також треба розробити заходи щодо зменшення вірогідних втрат. На основі прогнозування, при зниженні процентного ризику відбувається також зменшення втрат прибутку банку за цим ризиком.

Під сукупним ризиком розуміється, повна відповідальність банку перед клієнтом з одночасно заключними згодами. На основі чотирьох видів ризиків: кредитний, процентний, валютний та ризик ліквідності можливо оцінити сукупний рівень ризикованості банку. Загальна спрямованість зміни ризикованості банку з метою досягнення бажаного позитивного результату здійснюється за допомогою формування цільових установок, які формалізуються через упоряд-

кованість двох чи більше показників ризикованості банку. На основі прогнозування сукупного ризику необхідно розглянути всі показники, здійснити їх упорядкування з орієнтацією на досягнення стратегічних цілей банку, для зниження ризику капітал банку має зростати швидкими темпами ніж активи. Динамічний норматив є універсальним інструментарієм комплексної оцінки ступеня ризикованості банку, який дозволяє не лише аналізувати ступінь ризикованості банківської установи, але й передбачати подальший розвиток ситуації.

Перспективними напрямками розробок шляхів зменшення банківського ризику є використання світового банківського досвіду та удосконалення таких методів мінімізації ризику як лімітування, резервування коштів під покриття очікуваних і непередбачених втрат, диверсифікованість, страхування, хеджування, сек'юритизація боргових зобов'язань, умови дострокового стягнення сум тощо.

Кондрашина А.С.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

Д.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Розрахунки між підприємствами й організаціями - один із необхідних складників розширеного відтворення. Вони опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, перехід його з товарної форми у грошову і навпаки. Актуальність даної теми зростає в умовах нестабільної фінансово-економічної ситуації в країні та потребує використання сучасних підходів до проблем платіжно-розрахункових взаємозв'язків між підприємствами.

Дослідженням даного питання займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед них Бутинець Ф.Ф., Попович П.Я., Мошенський С.З., Галушко О.С., Олійник О.В., Савицька Г.В., Чумаченко М. Г., Соляник Л.Г., Єдинак Т.С., Хендріксен Е. Є., Ван Бред М. Ф. та багато інших. Проте не дивлячись на значний інтерес до цього питання, проблема аналізу стану дебіторської заборгованості на підприємствах України на сьогоднішній день не достатньо вивчена, тому потрібно продовжувати пошук нових методів вирішення кризи неплатежів дебіторської заборгованості та її постійного зростання.

Тому метою даного дослідження є визначення основних напрямів удосконалення теоретико-методичних основ щодо побудови ефективної системи управління дебіторською заборгованістю промислового підприємства в умовах невизначеності.

Існування певного обсягу дебіторської заборгованості на підприємствах в ринковій економіці вважається об'єктивним явищем в господарському процесі, якщо контрагенти підприємства-кредитора виконують свої фінансові зобов'язання згідно з умовами, визначеними договірними відносинами. Але якщо зі сторони дебіторів починається уникання виконання своїх фінансових зобов'язань в повному обсязі та у встановлені терміни, це призводить до порушення розрахунково-платіжної дисципліни, сприяє уповільненню кругообігу грошових коштів, погіршенню фінансового стану підприємства-кредитора та неспроможності останнього відповідати за своїми фінансовими зобов'язаннями.

На сьогодні як пріоритетні напрями управління дебіторською заборгованістю підприємства в умовах невизначеності можна виділити такі: лімітування дебіторської заборгованості, тобто встановлення максимальних сум кредитування контрагентів, встановлення термінів надання кредиту, ретельний юридичний аналіз договірної документації, використання в договорі пункту про санкції за порушення умов, страхування ризиків, забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування поточної дебіторської заборгованості, тобто прискорений переказ в інші форми оборотних активів підприємства: грошові кошти і високоліквідні короткострокові цінні папери.

Однак, як свідчить практика, якщо зазначені методи застосовуються окремо один від одного та несистематично підприємство не отримає бажаного результату. Тому необхідно сформувавши такий механізм управління дебіторською заборгованістю, який би забезпечував найбільш ефективно поєднання перелічених вище методів. При формуванні відповідного механізму слід спиратись на такі етапи:

- ретельний аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості, її якості та тривалості обігу;

- формування економіко-математичної моделі вибору оптимальних інструментів управління дебіторською заборгованістю, яка спрямована на мінімізацію періоду обігу заборгованості та максимальне покращення її якості та структури;

- формування, реалізація, моніторинг та контроль виконання комплексу заходів щодо приведення портфелю дебіторської заборгованості до еталонного рівня (розрахунок за моделлю) на основі використання зазначених інструментів управління.

Запропонований підхід дозволяє на науковій основі сформувавши ефективний механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Ліпський В. О.

Ст. пр. ФК-10-2

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективність функціонування підприємств в сучасних умовах господарювання напряму залежить від процесу оцінки конкурентоспроможності підприємства, що перетворюється на самостійну ділянку аналітичної роботи.

Поняття конкурентоспроможності інтерпретується і аналізується в залежності від економічного об'єкту, який розглядається. Безумовно, критерії, харак-

теристики і фактори динаміки конкурентоспроможності на рівні товару, фірми, корпорації, галузі, національного господарства, або нації мають свою специфіку. Аналіз конкурентоспроможності може бути проведений для кожного з рівнів, в залежності від цілей дослідження.

Аналіз та узагальнення існуючих в науковій та учбовій літературі основних категорій, щодо конкурентоспроможності дозволяє охарактеризувати поняття наступним чином: конкурентоспроможність підприємства слід розуміти, як реальну та потенційну спроможність, а також наявні для цього можливості підприємства вивчати попит (ринок), проектувати, виготовляти та реалізувати товари, які по своїм параметрам у комплексі мають більший попит для споживачів, ніж товари конкурентів.

Існує цілий ряд методик оцінки конкурентоспроможності з урахуванням як цінових, так і нецінових факторів. Особливу роль при аналізі конкурентоспроможності експортної продукції відіграє фактор часу. Приймається до уваги так звана теорія "життєвого циклу" товару.

В практиці проведення оцінки конкурентоспроможності, в основному, аналізуються технічні параметри (наприклад показники потужності, вантажопідйомність, надійність і тип), менше уваги приділяється економічним показникам - таким як ціна, витрати виробництва, вартість споживання, ефективність експорту, тощо. За однією з існуючих методик рівень конкурентоспроможності товару визначається як співвідношення продажної ціни товару до "еталонної ціни", або середньозваженої ціни аналогічного товару, який користується найбільшим попитом на даному ринку.

До сьогодні уніфікованої методики оцінки конкурентоспроможності підприємства не існує. Це обумовлено неоднозначністю розуміння самого поняття "конкурентоспроможність", і, поза сумнівом, спричиняє неоднозначність підходів і методик оцінки конкурентоспроможності підприємства.

В практиці закордонних фахівців існують спеціальні індикатори та методи визначення цінової конкурентоспроможності за даний період. Визначення цінової конкурентоспроможності на внутрішньому національному ринку, як

правило, проводиться шляхом порівняння цін внутрішнього ринку і цін імпортованих товарів, або світових цін. На зарубіжному ринку співставляються три показники: витрати виробництва в національній валюті; обмінні курси валют; розміри прибутків (різниця між продажною ціною на ринку і витратами виробництва).

Сьогодні для успішного функціонування підприємства на ринку оцінка його конкурентоспроможності є об'єктивною необхідністю. Як процес виявлення сильних і слабких місць підприємства вона дає можливість максимального удосконалення його діяльності та виявлення його прихованих потенційних можливостей. Оцінка конкурентоспроможності підприємства є найбільш актуальною процедурою при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, хоча і в межах внутрішнього ринку, особливо в умовах посилення процесу глобалізації, вона не втрачає своєї значущості. У зв'язку з цим вимоги до процедури оцінки конкурентоспроможності підвищуються.

Розглянемо методичні підходи до аналізу й оцінки конкурентоспроможності, що представляють найбільшу практичну значущість в українських умовах.

Параметричний метод є найпоширенішим з економічно-математичних методів у вітчизняній практиці. Застосовується для визначення конкурентоспроможності різних категорій, у тому числі товару, окремого підрозділу підприємства або фірми в цілому. Метод заснований на визначенні основних параметрів дослідженого об'єкта, визначенні інтегрального показника, що відображає рівень конкурентоспроможності порівняно з найбільш сильним конкурентом. Основним недоліком цього методу є обмеженість прогнозованого рівня конкурентоспроможності, адже узагальнений показник характеризує наявну позицію підприємства порівняно з конкурентом.

Метод аналізу конкурентоспроможності на основі норми споживчої вартості припускає визначення параметрів діяльності підприємства окремо на технічному, екологічному, соціально-психологічному та юридичних блоках, розрахунок коефіцієнтів норми споживчої вартості за кожним з блоків і

коефіцієнта загальної споживчої вартості. Має той же недолік, що й попередня методика. Використання цього методу припускає одержання якісного результату, що дає можливість детально оцінити реальну конкурентоспроможність на цьому ринку тепер і знайти кризові точки й групи факторів.

Графічні методи аналізу конкурентоспроможності відрізняються наочністю подання інформації. Основною методикою класифікаційної групи є аналіз конкурентоспроможності підприємства на базі теорії життєвого циклу товару. Концепція життєвого циклу - це модель реакції ринку (на дії, уживанні підприємством) у часі - враховуються наступні фактори: збут, покриття витрат, прибуток, як єдина змінна залучається час. Стратегічне значення концепції життєвого циклу полягає в тому, що керівництво підприємства повинне прогнозувати зміну фаз життєвого циклу й відповідно орієнтувати стратегію підприємства. Вчасно початі кроки будуть сприяти збільшенню конкурентоспроможності підприємства навіть в умовах невизначеності. Основними недоліками методу, на думку М. Макдоналда й Л. Брауна, є те, що життєвий цикл не враховує зовнішніх факторів (технологічних, економічних умов, позицій конкурентів).

До графічних методів дослідження також належить аналіз конкурентоспроможності, заснований на побудові багатокутних профілів. Дана методика запропонована й розроблена американськими вченими й базується на виявленні критеріїв конкурентоспроможності продукту або підприємства в цілому, установленні ієрархії виявлених критеріїв і побудови багатокутників конкурентоспроможності. Основним недоліком методики є відсутність прогнозної інформації щодо того, якою мірою й за яким параметром кожне з порівнювальних підприємств намагається поліпшити свою діяльність. Стратегічне значення цієї методики полягає в можливості порівняння діяльності власного підприємства з основним конкурентом, виявлення сильних та слабких сторін діяльності, подальшому збільшенні ефективності діяльності окремих функціональних підрозділів [1].

Одним з новітніх і найбільш ефективних методів аналізу конкурентної позиції підприємства є метод складання карти стратегічних груп. Цей аналітичний інструмент корисний, коли в галузі наявні декілька певних груп конкурентів, кожна з яких займає відмінну від інших позицію на ринку й має індивідуальний підхід до покупців [2].

Як показало проведене дослідження, нараховується багато параметрів, які повинні бути в полі зору керівництва підприємства як найважливіші об'єкти управління. Аналіз існуючих методик оцінки конкурентоспроможності підприємства показав, що жодна з розроблених методик повністю не задовольняє сучасним умовам українського підприємства, тому що не бере до уваги аспект взаємодії підприємства з ринковим оточенням. Тому дослідження конкурентоспроможності підприємства потребує комплексного підходу, який передбачає використання сукупності різноманітних методів та методик аналізу.

Література:

1. Моисеева Н.К. Современное предприятие: конкурентоспособность, маркетинг, обновление / Н. К. Моисеева, Ю. П. Анискин. - М. : Внешторгиздат, 2008. - 110 с
2. Голубков Е.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика. - 2-е издание, переработанное и дополненное. - М.: Издательство "Финэксpress", 2006. - 464 с.

Лимар М.А.

Ст. гр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Соляник Л.Г.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Стратегічне планування, запроваджене в 60–70-х рр. ХХ ст. в американській економіці, коли зовнішнє середовище корпорацій ставало дедалі складнішим і динамічнішим, пізніше поширилося в інших країнах. Для розвитку українських підприємств потрібен свій модифікований підхід, який враховував би вітчизняний та зарубіжний досвід стратегічного планування. Адже саме воно

може стати інструментом ефективного сучасного управління, завдяки якому підприємства зможуть стабілізувати свою діяльність та одержати необхідний імпульс для подальшого економічного розвитку в післякризовий період

Ринкові перетворення в економіці України здійснюються під впливом безлічі чинників, які обумовлюють невизначеність характеристик майбутнього стану зовнішнього і внутрішнього середовища для окремо взятого підприємства. У зв'язку з цим підприємства всіх форм власності і господарювання можуть забезпечити перспективу свого існування тільки на основі стратегічного управління, одним з найважливіших компонентів якого є процеси формування і реалізації фінансової стратегії.

Метою стратегічного фінансового планування є досягнення оптимального стану господарського суб'єкта протягом визначеного проміжку часу, за рахунок розробки ефективних механізмів взаємодії як із внутрішнім, так і зовнішнім середовищем.

Для підприємств металургійної галузі України можна виділити наступні критерії ефективності стратегічного планування:

- максимізацію ринкової вартості підприємства – розраховані прогностичні фінансові показники оцінюють не тільки за темпом їх приросту, а зводяться в один комплексний показник дохідності, завдяки якому можна оцінити максимальне значення співвідношення дохідності та рівня ризику. Основною стратегічною метою управління стійким функціонуванням виробничо-господарських систем є зростання їх ринкової вартості (RS).

- максимізацію обсягів продажу продуктів із високими ставками коефіцієнта маржинального прибутку. Збільшення обсягів продажу продуктів та величини доходу підприємства має здійснюватися на основі моделі збалансованого зростання із дотриманням заданого значення коефіцієнта самоокупності, що в свою чергу призведе до максимізації прибутку за можливих на даний момент обставин.

На сьогодні в галузі існують багато проблем, які суттєво знижують можливість розробки ефективної фінансової стратегії. Зокрема:

- висока зношеність основних виробничих фондів;
- застарілі технології виробництва продукції, які зумовлюють відсутність номенклатури високотехнологічної продукції, що суттєво знижує конкурентоспроможність підприємства на ринках збуту;
- нестача кваліфікованих кадрів;
- недосконале законодавство, яке створює додаткові бар'єри для ведення діяльності.

На підставі вище викладеного можна зробити висновок, що при розробці фінансової стратегії підприємств металургійної галузі особливу увагу варто приділити наступним аспектам:

1. вивчити можливості введення в експлуатацію нових основних виробничих фондів, які при цьому зможуть вдосконалити процес виробництва продукції;
2. впровадження нових технологій виробництва задля покращення конкурентоспроможності продукції;
3. створювати можливості та мотивацію для персоналу підвищувати свій професійний рівень;
4. розробка ефективної податкової політики підприємства;
5. приділити особливу увагу амортизаційній політиці, яка використовується.

Малахова Ю.В.

Ст. гр. ЕФфк-07-1

Науковий керівник:

К.т.н, доц. каф. ЕА і Ф

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Надання кредитів і проведення кредитної політики є найпоширенішою операцією банківських установ. Кредитні операції приносять банківським установам основну частину доходу. В той же час основні збитки банки терплять від безпосередньо кредитної діяльності. Причиною цьому є проведення деякими банками занадто ризикованої кредитної політики. У зв'язку з цим дуже актуальним є питання формування вдосконалення кредитної політики, тому що вона впливає на діяльність комерційного банку, а через це і на розвиток економічної і банківської системи в країні.

Проблематика даної теми знайшла своє відображення у працях вітчизняних авторів О.А.Кириченко, О.А.Морозової, А.С.Кірізеєвої, Т.У.Кох, П.Матвієнко, А.Степаненко, Г.Г.Єрмоленко, В.Т.Сусіденко, В.Шапран, Т.Кліменко.

Метою статті є розглядання сутності кредитної політики комерційного банку (як інструмента досягнення його стратегічних цілей) і визначення напрямків її удосконалювання в сучасних умовах.

Кредитна політика банку — це стратегія і тактика банку щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку (позичальників) на основі принципів: поверненості, строковості, цільового використання, забезпеченості, платності.

Роль кредитної політики полягає у визначенні напрямків розвитку і удосконалення банківської діяльності у процесі накопичення та інвестування кредитних ресурсів, розвитку кредитного процесу та підвищення його ефективності.

Стратегія кредитної політики повинна включати в себе пріоритети, принципи і цілі конкретного банку на кредитному ринку. Вона визначається, перш за все, вибором клієнтів, по-друге, нормами і правилами, які регламентують

практичну діяльність банківського персоналу і, по-третє, рівнем кваліфікації керівництва банку і персоналу, який займається питанням кредитування. Тактика кредитної політики охоплює конкретні інструментарії, які використовуються окремим банком для реалізації його стратегічних цілей при здійсненні кредитних операцій, напрямки їх вдосконалення, порядок організації кредитного процесу. Таким чином, кредитна політика створює необхідні загальні передумови ефективної роботи персоналу кредитного підрозділу банку, зменшує імовірність помилок й прийняття нерациональних рішень.

Головна мета кредитної політики будь-якого банку - досягти комерційного зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку. Отже, основна проблема ефективної кредитної політики будь-якого банку полягає в розробці ґрунтовних, комплексних та теоретичних підходів, а також методичного забезпечення щодо процедури формування і організації якісного управління кредитним портфелем банку в існуючих ситуаціях ризику. Зважаючи на те, що позички є найприбутковішими активами банку і становлять основну частину їх активів, кредитна діяльність банку потребує ретельної організації.

При розробленні кредитної політики необхідно враховувати вплив різних ризиків: кредитного, ризику депозитних операцій, процентного, валютного, ризику незбалансованої ліквідності тощо. Правильна організація процесу банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями виступають основою фінансової стабільності і ринкової стійкості комерційних банків.

З метою удосконалення механізму здійснення кредитних операцій комерційних банків, поліпшення кредитної політики банку можна рекомендувати:

- а) виявлення не затребуваних кредитних продуктів серед клієнтів;
- б) залучення нових груп позичальників не клієнтів банку;
- г) розвиток перспективних напрямків кредитування як для фізичних осіб, так і для юридичних осіб. А саме: нерухомість у кредит; автомобілі в кредит.

Маханьок Ю.В.

ст.гр. ФКс -11-1

Науковий керівник:

К.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л.М.

КРЕДИТНИЙ РИНОК І ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

На сьогодні в Україні особливого значення набуває підвищення ефективності функціонування ринкової інфраструктури, що вимагає кардинальних якісних перетворень у банківській сфері. Перехід від адміністративно-командних методів управління банківською системою до економічних посилює роль конкуренції та зумовлює необхідність врахування потреб клієнтів грошово-кредитного ринку, розробки і реалізації ефективної депозитної і кредитної політики.

Кредитний ринок є складовою ринку інструментів позики. Необхідними умовами функціонування кредитного ринку є наявність кредиторів, що мають тимчасово вільні кошти, позичальників, які можуть вчасно і в повному обсязі виконати зобов'язання за кредитами, системи державного регулювання кредитного ринку, законодавчого і нормативного забезпечення. Надання вільних грошових коштів у позику має забезпечити кредитору відповідний рівень доходу при задовільному ступені ризику неповернення і компенсувати втрачені можливості від інвестування коштів в інші активи. Позичальниками на ринку кредитів виступають юридичні, фізичні особи і держава. При цьому залучати вільні грошові кошти на ринку кредитів можуть як вітчизняні, так і іноземні позичальники. Кредиторами на ринку кредитів виступають комерційні банки, інші фінансово-кредитні установи та іноземні кредитори — національні й міжнародні фінансові інститути (рис. 1). Функціонування кредитного ринку забезпечує кредитна система, до складу якої входять центральний банк, комерційні банки та інші фінансово-кредитні інститути. Кредитна система організовує рух капіталів і сприяє акумуляції та ефективному розміщенню фінансових ресурсів серед суб'єктів ринку. Оскільки ця система має значний вплив на економічні про-

цеси, її діяльність потребує жорсткої регламентації та контролю з боку держави.

Рис.1. Структура кредитного ринку

Кредитна система в умовах ринкової економіки є провідною ланкою фінансової системи. Кредит є дуже важливим і основним в забезпеченні діяльності деяких суб'єктів діяльності та інших сторін. Кредитування є одною з основних форм торгівлі фінансовими ресурсами. Існує два виду кредиту: комерційний та банківський.

Комерційний банк представляє собою відносини купівлі-продажу між суб'єктами господарювання. Банківський кредит є формою взаємовідносин між позичальником і спеціалізованими кредитними установами, сукупність яких і є кредитною системою. Банки є основою кредитної системи. Вона має дворівневий характер, де на першому рівні знаходиться центральний банк, а на другому – комерційний. Основною функцією центрального банку є емісія грошей та кредитування комерційних банків.

Джерелами формування ресурсів є власний капітал банку, цільові надходження, залучені та запозичені кошти (рис. 2). Цільові надходження – це кошти, які банк використовує за дорученням, наприклад на фінансування бюджетних капітальних вкладень чи обслуговування кредитних ліній інших банків. Ресурси банку розглядаються з погляду його фінансової діяльності як підприємниць-

кої структури. Обсяг власних і залучених ресурсів визначає можливості банку в отриманні доходів від їх розміщення: чим більше ресурсів – тим ширші можливості. Ефективність використання цих ресурсів однаково важлива і для банку, і для суспільства загалом.

Рис. 2. Формування та використання ресурсів комерційного банку

Вихід України із кризи, стабілізація економічного становища, підвищення добробуту людей неможливі без розвинутого кредитного ринку. Для цього, крім подолання інфляції, необхідне здійснення ряду невідкладних заходів, першочерговими з яких є:

- на державному рівні вирішити комплекс питань щодо вільного обігу в Україні цінних паперів іноземних компаній, купівлі українських цінних паперів іноземними інвесторами;

- привести чинне законодавство у відповідність з потребами сьогоdnішнього функціонування та подальшого розвитку українського кредитного ринку;
- більш ефективно використовувати наявні можливості структур, що вже працюють на національному ринку;
- законодавчо передбачити гарантії держави по збереженню грошових заощаджень населення;
- створити державні органи управління і контролю за функціонуванням ринку.

Здійснення таких заходів дозволить прискорити формування в Україні кредитного ринку. Саме централізований та регульований ринок стає універсальним механізмом, за допомогою якого врегульовуються не лише економічні, а й соціальні і навіть політичні відносини. В макроекономічному плані він дозволяє державним органам завдяки отриманню щоденного загального балансу ринку безпосередньо контролювати його стан і своєчасно попереджати кризові ситуації. Стабільність ринку сприятиме зміцненню довіри населення до кредитної системи, залучить іноземних інвесторів, а наявність єдиного центру котирування створить сприятливі умови для здорової конкуренції торговців з одночасним збереженням гарантій для інвесторів та емітентів.

Мінак Н.В.

ст.гр. ЕФфк-07с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Крилова О.В.

ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Стійкий, динамічний розвиток і надійність банку багато в чому залежить від адекватного механізму управління, за допомогою якого можна визначити і оцінити ситуацію, виявити сильні та слабкі сторони, оперативно прийняти необхідне і виважене управлінське рішення. При цьому вітчизняні банки, відчуваючи негативні наслідки світових і внутрішніх економічних процесів в умовах зниження обсягів ресурсів і доходів та зростання витрат, потребують відповідного підвищення рівня ефективності системи управління та її основного елемента – стратегічного планування.

Стратегічне планування має на меті визначення основних цілей та стратегії діяльності банку в умовах конкретного ринку. Це процес розроблення загальної концепції, яка є основою для прийняття ключових управлінських рішень щодо бажаного рівня прибутковості, допустимого ризику, методів ведення конкурентної боротьби, перспектив розширення діяльності.

Стратегічне планування є складовою системи стратегічного управління банком. Стратегічне управління комерційним банком — це комплекс взаємозв'язаних у часі і просторі управлінських процесів і функцій, які забезпечують реалізацію місії та стратегічних цілей діяльності банку.

Можливим напрямом методологічного забезпечення стратегічного планування комерційного банку при виході на зовнішній ринок можуть стати розроблені методичні рекомендації щодо планування в комерційному банку заходів на випадок виникнення непередбачених обставин. У сучасних умовах дії негативних наслідків економічної кризи мають бути визначені етапи розроблення і впровадження заходів у випадку виникнення непередбачених обставин: ініціювання проекту плану заходів. Створення робочої групи для оцінки обсягу заходів, які плануються, уточнення завдань, узгодження їх параметрів, термінів виконання, визначення відповідальних осіб; аналіз впливу на банківську діяльність. Визначення наслідків виникнення непередбачених обставин для операцій банку і його фінансових результатів. Проведення аналізу виникнення різних непередбачених обставин, оцінки їх виникнення та оцінки ризиків банківської діяльності; розробка стратегії. Визначення стратегії, прийнятної для ві-

дновлення роботи та зменшення негативних наслідків непередбачених обставин. Під час розроблення стратегії використовуються висновки, одержані в результаті аналізу виникнення непередбачених обставин, для уточнення витрат, з урахуванням мінімізації часу зупинення банківської діяльності та наслідків цього; розробка плану заходів. Уточнення переліку заходів, включаючи відновлення діяльності інформаційних систем, визначення альтернативних постачальників, резервного устаткування, номерів телефонів відповідальних виконавців тощо. Розроблення процедур, яких має дотримуватися персонал в разі виникнення загрози життю людей. Визначення вразливості банківської діяльності та розроблення докладних процедур її відновлення; тестування і супроводження плану заходів

На сучасному етапі орієнтація стратегічної політики на мінімізацію ризиків, що спричинені макроекономічними шоками, є більш пріоритетним напрямом підвищення її ефективності порівняно з простою стратегією розширення ринків збуту банківської продукції. Впровадження в банківську практику нових боргових інструментів дозволить поєднати можливість хеджування ризиків та спрямування запозичених коштів на інвестиційні цілі. У сукупності це вирішить завдання підвищення ефективності стратегічного управління через його спрямування на вирішення стратегічного плану підвищення прибутковості.

Миронова К.В.

ст.гр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Галушко О.С.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ УПРАВЛІННЯ

КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Управління капіталом є невід'ємною умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізації, вільного руху капіталу.

Управлінню капіталом підприємств присвячено чимало фундаментальних досліджень. Значний внесок у розвиток теорії оптимізації процесу формування та використання капіталу підприємства зробили вчені-економісти В.П.Александрова, В.Л.Андрущенко, М.С.Атлас, Ю.М.Бажал, Г.В.Базарова, В.К.Сенчагов, А.М. Соколовська, Р. Солоу, В.М.Федосов, В.Г.Чантладзе, Д.М.Черваньов, Й.Шумпетер, С.І.Юрій та ін..

Разом з тим недостатньо розроблені питання діагностики ефективності процесу управління капіталом підприємства, ефективного його реінвестування. Потребує уточнень понятійний апарат, оскільки сутність таких базових понять, як капітал, управління капіталом, у різних літературних джерелах трактується по-різному. Все це спонукає до теоретичних досліджень, які спрямовані на удосконалення теоретичних та методичних підходів до управління процесом формування та використання капіталу підприємств та діагностики ефективності цього процесу.

Тому метою даної доповіді є удосконалення методів діагностики ефективності процесу управління капіталом підприємства, як однієї з най важливих ланок системи фінансового менеджменту підприємства.

Процес формування структури капіталу та його використання характеризується такими показниками ефективності, як рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, вартість підприємства, вартість акцій на фондовому ринку, тощо. На рівень перелічених результативних показників впливають такі зовнішні фактори, як загальний стан економіки, ціни на фондовому ринку, відкритість економіки, вартість кредитних ресурсів в країні, рівень державного регулювання реінвестування капіталу, податкова політика держави. До внутрішніх факторів слід віднести такі, як рівень менеджменту на підприємстві. На ефективність використання капіталу впливають також такі чинники, як галузева приналежність підприємства, яка обумовлює межі мобільності капіталу та його рентабельності

Діагностика ефективності процесу управління капіталом підприємства передбачає урахування впливу перелічених факторів, їх прогнозування, визначення нормативних показників рентабельності та співставлення фактичних та прогнозованих нормативних показників.

Якщо зовнішні чинники визначають можливі межі коливання показників ефективності управління капіталом підприємства, внутрішні (рівень фінансового менеджменту на підприємстві) обумовлюють ефективність структури джерел фінансування, рівень оборотності як оборотного, так і основного капіталу (оновлення основних засобів виробництва), формування активів певного рівня прибутковості та забезпечення високої швидкості обороту капіталу.

Діагностика ефективності управління капіталом підприємства передбачає, таким чином, урахування усіх перелічених факторів. Вона є основною визначення оптимального рівня таких показників, як структура капіталу, розташування активів, швидкість обороту, рентабельність за умови досягнення оптимальних співвідношень.

Отже, виходячи з вище викладеного, констатуємо, що для забезпечення системи діагностики управління капіталом підприємства необхідно забезпечити інформаційну базу коливання зовнішніх факторів, визначити нормативи оптимальності формування та використання капіталу з урахуванням галузевих особливостей, забезпечити моніторинг співвідношення фактичних та нормативних показників ефективності функціонування капіталу підприємства.

Мовчанюк Т. М.

Ст. гр. ОАФЕ-10-1

Науковий керівник:

К. е. н., доц. каф. ЕА і Ф

Герасимова І. Ю.

ШЛЯХИ СКОРОЧЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ

Дефіцит державного бюджету є одним з основних інструментів державної фінансово-кредитної політики. Він значно впливає на соціально-економічне становище країни. До того ж, дефіцит державного бюджету є фактором стримування або прискорення розвитку країни. Бюджетний дефіцит – проблема, яка існувала в суспільстві з появою держави та початком виникнення грошових відносин. Ця проблема є актуальною, оскільки в світі налічується близько 240 держав, а з них лише 8-10 мають бездефіцитний бюджет.

Дефіцит державного бюджету – досить гостра та дискусійна проблема. Науковці притримуються різних, місцями навіть протилежних думок щодо вирішення даної проблеми. Це пов'язано з тим, що дефіцит бюджету та його фінансування здійснює неоднозначний вплив на розвиток країни. З одного боку, дефіцит бюджету може стати додатковим стимулом соціально-економічного розвитку, так як він буде спонукати до пошуку нових шляхів раціонального використання бюджетних коштів, збільшення доходів бюджету, стимулювати законодавчу діяльність. З іншого боку, дефіцит бюджету приводить до росту цін на товари та послуги, зниженню купівельної спроможності громадян, нарощуванню інфляційних процесів і т. д. З огляду на це, поглиблене наукове дослідження проблеми має важливе не тільки теоретичне, але й практичне значення.

Наявність бюджетного дефіциту приводить до зростання державного боргу. Динаміка росту сукупного державного боргу України представлена в табл. 1. Зростання державного боргу зумовлює потребу в додаткових бюджетних витратах на його обслуговування й тим самим призводить до збільшення бюджетного дефіциту. Аналізуючи дані, приходимо до висновку, що в останні роки спостерігається тенденція до збільшення державного боргу, тому сьогодні актуальним є пошук найефективніших джерел фінансування дефіциту бюджету.

Рік	Державний борг України, \$ млрд
2007	15,9
2008	17,6
2009	24,6

2010	37,8
2011	42,7

Табл. 1. Державний борг України, \$ млрд.

Отже, бюджетний дефіцит може негативно впливати на економіку, зокрема стимулювати інфляційні процеси. Він стримує економічне зростання держави, а також має негативні соціальні наслідки.

Для скорочення бюджетного дефіциту, з метою захисту економіки, необхідно вжити такі заходи:

1) вдосконалити податкову систему, забезпечити оптимальний рівень податкових надходжень для формування бюджетів усіх рівнів і створення сприятливих умов для підприємницької діяльності;

2) посилити відповідальність суб'єктів господарювання та їх керівників, зокрема особисту майнову і кримінальну відповідальність, за дотриманням вимог законодавства, своєчасність і повноту розрахунків з бюджетом та державними позабюджетними фондами;

3) залучити до інвестиційної сфери особисті заощадження населення;

4) забезпечити фінансову підтримку малого та середнього бізнесу шляхом розробки і виконання цільових програм розвитку малого і середнього підприємництва;

5) запровадити жорсткий режим економії бюджетних коштів;

6) перейти від бюджетного фінансування до системи надання субсидій, субвенцій, інвестиційних позик суб'єктам господарювання;

7) запровадити науково обґрунтовану систему прогнозування значень показників, що беруться за основу формування доходів і видатків бюджету, використовувати при бюджетному плануванні нормативи бюджетної забезпеченості.

Молодцеватова Ю.О.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА:

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД

Становлення в національній економіці ринкових механізмів господарювання зобов'язує підприємство відслідковувати не лише результати фінансового аналізу з позиції оцінки платоспроможності і ліквідності, прогнозування і планування цих показників у перспективі, але й забезпечити управління процесами руху грошових коштів, що безпосередньо впливає на спроможність підприємства вчасно розраховуватись за своїми зобов'язання і покривати витрати за рахунок коштів, що надійшли. Дослідженням даного питання займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Значний внесок у розвиток теорії фінансових потоків зробили такі вітчизняні вчені, як Г. Азаренкова, В. Бочаров, О. Василик, О. Галушко, В. Корнеєв, зарубіжні вчені: О. Абрамова, Г. Алмейда, У.Баумоль, В.Бернс, А. Білоусов та ін. Однак невирішеними залишається недостатня розробка теоретичних і методологічних питань аналізу грошових потоків викликає необхідність їх ширшого розкриття і удосконалення процесу управління грошовими потоками в сучасних умовах в Україні.

Метою даного дослідження є виявлення основних напрямів удосконалення методичних підходів до оцінки, прогнозування та управління грошовими потоками підприємства в сучасних бізнес-умовах.

Планування руху грошових коштів дозволяє формувати всі потоки платежів на підприємстві та між підприємством і зовнішнім середовищем з врахуванням стану платіжних засобів за один або кілька періодів. Потоки платежів та залишки платіжних коштів для фінансового планування слід визначати за видами, обсягом і часом їх виникнення відповідно до діяльності підприємства в майбутньому періоді. За допомогою прогнозу руху коштів можна визначити, скільки грошових коштів необхідно вкласти в господарську діяльність підприємства, синхронність їх надходження та використання, що дає можливість визначити потребу у залученому капіталі й визначити майбутню ліквідність підприємства.

У сучасних умовах росту ділової активності в Україні ринкове середовище стає дедалі динамічнішим. Однак розвиватися і успішно конкурувати змо-

жуть лише ті підприємства, які зуміють реально впровадити у систему фінансового управління міжнародні стандарти управління грошовими потоками, як з позиції їх аналізу та оцінки, так і з позиції планування їх руху у перспективі, що сприятиме стабільному і ритмічному їх розвитку і досягнення стратегічних завдань функціонування на ринку.

В процесі аналізу грошових потоків промислових підприємств необхідно враховувати те, що грошові потоки кожного підприємства характеризуються певними особливостями які залежать від комплексу внутрішніх та зовнішніх факторів, особливостей побудови технологічного процесу, особливостей продукції, що виробляється. Тому при проведенні аналізу грошових потоків слід використовувати комплексний підхід, який передбачає, що грошові потоки розглядаються, по-перше, у динаміці, по-друге, враховують комплекс факторів, що обумовлюють певні особливості процесу формування, розподілу та використання грошових потоків, по-третє, повинні відображатись саме через динамічні характеристики процесу формування, розподілу та використання грошових потоків, тобто враховувати такі параметри як час, швидкість, спрямованість руху, інтенсивність потоку, сталість потоку. В даних умовах розрахунок та оцінка зазначених показників грошових потоків можлива лише за наявності дієвої та ефективної системи моніторингу фінансових потоків підприємства, яка здатна відслідковувати рух грошових потоків у найменші відрізки часу, що забезпечує відповідну інформаційну базу процесу аналізу, планування та управління грошовими потоками.

Відповідно, комплексний підхід до управління грошовими потоками повинен охоплювати всі види грошових потоків, які віддзеркалюють комплекс бізнес-процесів, що виконуються підприємством та спиратись на дієву систему моніторингу грошових потоків.

Недашковська К.О.

Ст. гр. ЕФбс-07м

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

В умовах ділової конкуренції комерційні банки як економічно незалежні і юридично самостійні організації ведуть боротьбу за залучення клієнтів, кредитних ресурсів та їх вигідне розміщення. Тому пошук найбільш вигідних та безпечних напрямів вкладень для банку є однією з основних стратегічних, тактичних та оперативних задач. Протягом останнього часу динаміка доходів, витрат і прибутку вітчизняних комерційних банків характеризується тенденцією стрімкого зростання витрат порівняно з доходами, що призводить до зниження рентабельності банківської діяльності. Загальним погіршенням ситуації банки завдячують не тільки негативному впливу зовнішніх загальноекономічних та правових чинників, але, і вадам управління фінансовими результатами.

На даний час питання методичних підходів у проблемі вдосконалення процесів управління прибутковістю банку постійно розвиваються, методи управління фінансами банку, їхні організаційні форми постійно змінюються, удосконалюються. Наукові праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Горелкін В.Г., Завгородній В.П., Кужельний М.В., Осадчий Ю.І., Сопко В.В., Асхауер Г., Долан Е. Дж., Кемпбелл К.Д. присвячено даній темі. Однак питання формування ефективного механізму управління прибутковістю банку в умовах постійної зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, а також в умовах підвищеного впливу внутрішніх та зовнішніх ризиків потребують подальшого ретельного опрацювання.

Метою представленого дослідження є обґрунтування напрямів удосконалення механізму управління прибутковістю банку в умовах постійної зміни зовнішнього та внутрішнього середовища.

У всьому світі управління розглядають як один із найважливіших чинників ефективної діяльності. В умовах жорсткої конкуренції, що

супроводжує розвиток ринкової економіки, потрібно постійно удосконалювати системи та форми управління, швидко опановувати в теорії та практиці знання, знаходити нові неординарні рішення в різноманітних ситуаціях. Лише такий підхід до управління забезпечить вигреш і виживання у конкурентному середовищі. Прибуток повинен бути достатній для збільшення власного капіталу, технічного оснащення, формування резервів банку. В цих умовах прибуток є однією із стратегічних цілей його формування та найважливішим об'єктом обліку, аналізу і прогнозування діяльності банку. Відповідно всі управлінські рішення у сфері фінансової діяльності банку мають оцінюватися за співвідношенням прибутків і ризиків.

При цьому вибір напрямів підвищення прибутку комерційного банку у сучасних умовах повинен відбуватись за такими напрямами, як:

- формування найбільш оптимальної структури активів та пасивів банку з мінімізацією ризику на основі управління гепом та спредом та формування відповідної процентної політики на основі урахування ставки альтернативних витрат задля забезпечення коректної оцінки прибутковості функціонування окремих підрозділів банку;

- формування цілеспрямованої програми створення додаткового прибутку за рахунок впровадження інноваційних банківських технологій з урахуванням закордонного досвіду та вітчизняних особливостей ведення банківського бізнесу, розрахунком прогнозного рівня ризику впровадження інноваційних банківських продуктів, розподілом ризику за окремими підрозділами згідно їх внеску у створення та просування інноваційного продукту;

- створення ефективної комплексної системи мотивації персоналу банку на основі оцінки рівня створеного прибутку з урахуванням рівня ризику та розширення присутності банку на відповідному ринковому сегменті;

- оптимізація розподілу прибутку банку між витратними підрозділами, які забезпечують створення та просування нових продуктів згідно до їх внеску у відповідний проект.

Новікова І.В.

Ст. гр. ЕФфк-07с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Крилова О.В.

РОЗРОБКА ШЛЯХІВ МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ

Кредитні операції банку належать до категорії найприбутковіших і, водночас, найризикованіших видів банківської діяльності. І основним із видів ризиків, яким піддається банк у процесі своєї діяльності є кредитний ризик.

Причин виникнення кредитного ризику існує безліч, як зовнішніх, які пов'язані саме з діяльністю позичальника, так і внутрішніх - помилки персоналу, допущені у процесі оформлення кредитної справи тощо. Звичайно, існують і такі причини, які не залежать ні від дій персоналу і стану банку, ні від позичальників.

Усе це обумовило актуальність вдосконалення існуючих і впровадження нових методик оцінок та управління кредитним ризиком, яке полягає у проведенні дій, спрямованих на підтримання такого рівня ризику, який відповідає поставленим цілям банку.

Сучасна ситуація управління кредитним ризиком комерційними банками України характеризується застосуванням окремих методів його мінімізації, але велика питома вага проблемних кредитів у загальному обсязі доводить недооцінку деяких факторів на практиці, що і призвело до формування численних фінансових проблем, які і досі мають значний вплив на банківську систему України. Тому важливим є виявлення резервів подальшого вдосконалення захисту банків від кредитного ризику. Велику увагу потрібно приділяти мінімізації даного виду ризику за допомогою важелів внутрішньої кредитної політики банку.

Кредитна політика банку забезпечує ефективне управління портфелем кредитів, ретельний контроль за ними і мінімізацію втрат від настання кредитних ризиків. Успішність банківської діяльності залежить від того, наскільки добре контрольовані ризики і чи знаходяться вони у рамках фінансових можли-

востей банку. Проте кредитна політика не є універсальним засобом від «поганих» кредитів. Навіть дуже ефективна кредитна політика може бути знехтувана через недбалість або халатність. Отже, у банку повинна діяти така система прийняття кредитних рішень, такий контроль над банківськими операціями, при яких відхилення кредитної політики просто неможливі.

Кількість і обсяги проблемних кредитів можуть бути значно зменшені у разі застосування універсального методу розрахунку обсягу кредиту, що широко застосовується в західній банківській практиці. Зміст його полягає в тому, що видається лише частина загальної величини позички. Інша ж частина (у процентах до визначеного обсягу кредиту) банком не кредитується, а її сума визначається банком на підставі оцінки ризику конкретної операції.

З іншого боку поширеним є державне регулювання максимального розміру ризику на одного позичальника, що запобігає надмірній орієнтації банку при проведенні ним кредитних та позабалансових операцій на одного великого позичальника.

В Україні необхідно продовжувати роботу з мінімізації кредитного ризику як на рівні банків, так і на законодавчому рівні. Найбільшу увагу слід приділити аналізу якості і структури короткострокового кредитного портфеля банку, оскільки саме короткострокові кредити є найбільш поширеними. З огляду на міжнародний та вітчизняний досвід організації кредитних відносин, доцільним є запропонування єдиної системи оцінювання та управління кредитним ризиком на основі вироблення процедур кредитування, підготовки необхідних документів для внутрішнього і зовнішнього аудиту. Одним із заходів управління кредитним ризиком на макроекономічному рівні може бути створення Резервної системи України при НБУ, основною метою функціонування якої буде запобігання виникненню криз банківської системи. Такий державний фонд дасть можливість запобігти банкрутству банків, а також сприятиме зростанню довіри населення України.

Письменна А.Г.

Ст. гр. ЕФфк-07м

Науковий керівник:

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Світова економічна та фінансова криза стала поштовхом для розробки банківськими установами нових більш ефективних та безпечних інструментів та напрямів розвитку, підвищення ефективності використання банківських ресурсів, підняття престижу та повернення довіри потенційних вкладників. Основним напрямом розвитку у цьому контексті є впровадження нових банківських продуктів та технологій через розробку та реалізацію саме інноваційної стратегії розвитку. У банківській сфері до інновацій відносять ті нові процеси і моделі, за допомогою яких кредитно-фінансові інститути мають намір вийти на відносно новий рівень функціонування, а також покращити свої позиції на ринку банківських послуг шляхом збільшення частки ринку або нарощення клієнтської бази [1]. Однак, банківські установи стикаються з багатьма проблемами щодо інноваційного розвитку, а саме: недосконала законодавча база щодо захисту прав інтелектуальної власності; відсутність економічних умов для повноцінного функціонування фінансових ринків; неготовність та недовіра населення до нових банківських продуктів та послуг; відсутність відповідного кадрового потенціалу.

Багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених присвячені темі впровадження інновацій у банківську сферу. До них можна віднести таких авторів як А.Д.Бутко, М.М. Єрмошенко, Я.Т. Карпа, Ф. Котлер, Н. Вудкок та ін. Однак невирішеними залишаються питання оцінки та прогнозування розвитку інноваційного потенціалу банківської установи в умовах зовнішнього середовища, що швидко змінюється.

Відповідно, метою дослідження є обґрунтування основних напрямів удосконалення процесу управління інноваційним розвитком банківської установи на основі оцінки та прогнозування її інноваційного потенціалу, як інструменту підвищення ефективності роботи та довготермінового стратегічного зростання конкурентоспроможності банку.

Головним чинником успішного розвитку фінансово-кредитної установи і її адаптації до нестабільних економічних процесів є постійне дотримання принципів інноваційної політики та реалізації інноваційного потенціалу в умовах різкого загострення конкуренції, підвищення вимог клієнтів до якості та спектру банківських продуктів та скорочення життєвого циклу послуг. Відповідно, постає проблема оцінки та прогнозування інноваційного потенціалу банку.

Узагальнення існуючих підходів до визначення сутності інноваційного потенціалу та урахування особливостей функціонування банківської установи дозволяє розглядати інноваційний потенціал банку, як сукупність чинників ресурсів та потенційних можливостей складної економічної системи «банк» розробляти, впроваджувати та надавати банківські продукти та послуги, якість та властивості яких принципово відрізняються від існуючих на відповідному фінансовому ринку та надають можливість банку отримати беззаперечні конкурентні переваги на ринку.

Однак, слід зазначити, що реалізація інноваційного потенціалу банку пов'язана зі значними ризиками, які супроводжують процес розробки, впровадження та реалізації інноваційних продуктів та послуг. Оскільки рівень ризику банківської установи жорстко регулюється органами державного банківського нагляду, реалізація інноваційного потенціалу банку повинна відбуватись на тлі постійного зростання рівня безпеки банку, тобто нарощення її капіталу. Крім того, стратегія реалізації інноваційного потенціалу повинна передбачати фінансування підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу; розробку та реалізацію методів мінімізації та страхування ризиків тощо [2]. Інноваційна стратегія розвитку банку повинна, як обов'язковий компонент включати і заходи щодо збільшення статутного та регулятивного капіталу банку, що

вимагає від менеджменту банку створення ефективного механізму взаємодії з акціонерами банку та стимулювання ринку до збільшення власної капіталізації.

Література:

1. Єгоричева С.Б. Банківські інновації / С.Б. Єгоричева // Центр учбової літератури, Київ – 2010 – с.13
2. Савчук А.В. Особливості економічної оцінки та вибору інноваційних проектів / А.В. Савчук // Актуальні проблеми економіки – 2003 – №1(19) – с.69-70.

Приходько С. С.

Ст. гр. ФКфс-10 –2

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

МЕТОДИ ВСТАНОВЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Валютний курс стає важливим елементом у механізмі міжнародних економічних відносин, і тому сучасна наука і практика приділяють велику увагу методам курсоутворення. Єдиного механізму встановлення валютного курсу немає. Крім того, на процес курсоутворення впливає багато різних чинників (попит на ту чи іншу валюту, відсоток за депозитами, політична ситуація в країні тощо).

Встановлення курсу валют базується на двох основних методах: адміністративному та ринковому. Суть адміністративного полягає в офіційному встановленні урядом чи центральним банком курсу національної валюти відносно до іноземних валют. При такому методі необхідні точні розрахунки, бо при значних відхиленнях офіційного курсу від реального, його або не визнаватимуть, або припиниться проведення міжнародних розрахунків.

Ринковий метод полягає у тому, що курс встановлюється на основі механізму ціноутворення під впливом попиту і пропозиції, іноземна валюта при цьому виступає в якості товару на валютному ринку.

Серед конкретних методів визначення валютного курсу слід назвати метод визначення, що ґрунтується на порівнянні вартості споживчого кошика різних

країн за один і той самий період часу. Так, якщо треба визначити курс гривні, наприклад, до російського рубля, то слід узяти стандартний набір товарів та послуг і визначити вартість цього кошика в гривнях і в рублях за відповідний період

Інший спосіб визначення валютного курсу полягає у порівнянні національного валового внутрішнього продукту, виміряного в національній одиниці (наприклад у гривні) і в якійсь іноземній валюті (наприклад у рублях). Цей метод аналогічний першому, бо базується на порівнянні купівельної спроможності валют, але він значно складніший за розрахунками, бо важко обрахувати весь внутрішній продукт країни в цінах іншої держави.

Певним методом визначення валютного курсу є метод зіставлення ефективних витрат виробництва. До них зараховують заробітну плату (F), показник продуктивності праці (PR), норму відсотка (г) та земельну ренту (ZR). Однією з формул визначення курсу валюти однієї країни (країна А) до валюти іншої країни (країна Б). Досить часто валютний курс визначається на основі відношення двох валют до валюти третьої країни.

В Україні функції валютного ринку виконує Міжбанківська валютна біржа. Торги з основних валют (євро, американський долар, німецька марка та російський рубль) проводяться щоденно. Крім того, торгують фунтами стерлінгів Великої Британії, австрійськими шилінгами, італійськими лірами, канадськими доларами та деякими іншими валютами залежно від наявності попиту і пропозиції на них. Установлення співвідношення грошових одиниць різних країн на валютних, як і на будь-яких інших ринках відбувається під впливом двох основних чинників - попиту і пропозиції. Особливістю валютного ринку є те, що як товаром, так і платіжним засобом, виступають гроші. Тому зазначені чинники фактично подвоюються: попит і пропозиція відповідної іноземної валюти та національної валюти. Валютний ринок, як правило, є регульованим. Національний ринок регулюється центральними банками. При цьому можуть використовуватись два способи. Перший - установлення валютного коридору, тобто мінімального й максимального рівня обмінного курсу, який є по

суті напівадміністративним. Другий - участь центрального банку в торгах. При необхідності підтримання курсу національної валюти центральній банк може проводити валютні інтервенції, тобто виставляти на торги додаткову масу іноземної валюти. При необхідності утримання курсу певної іноземної валюти, навпаки, скуповувати її. Крім того, центральний банк, як емісійний центр країни, може впливати на обмінні курси, через регулювання грошової маси національної валюти. Обмеження обсягу національної валюти зменшує її пропозицію в обміні на іноземну й тим самим сприяє утриманню курсу. Навпаки, емісія грошей веде до розширення пропозиції національної валюти і таким чином до зниження її курсу.

Розглянемо механізм установаження валютного курсу на валютному ринку на прикладі Української міжбанківської валютної біржі (рис. 1).

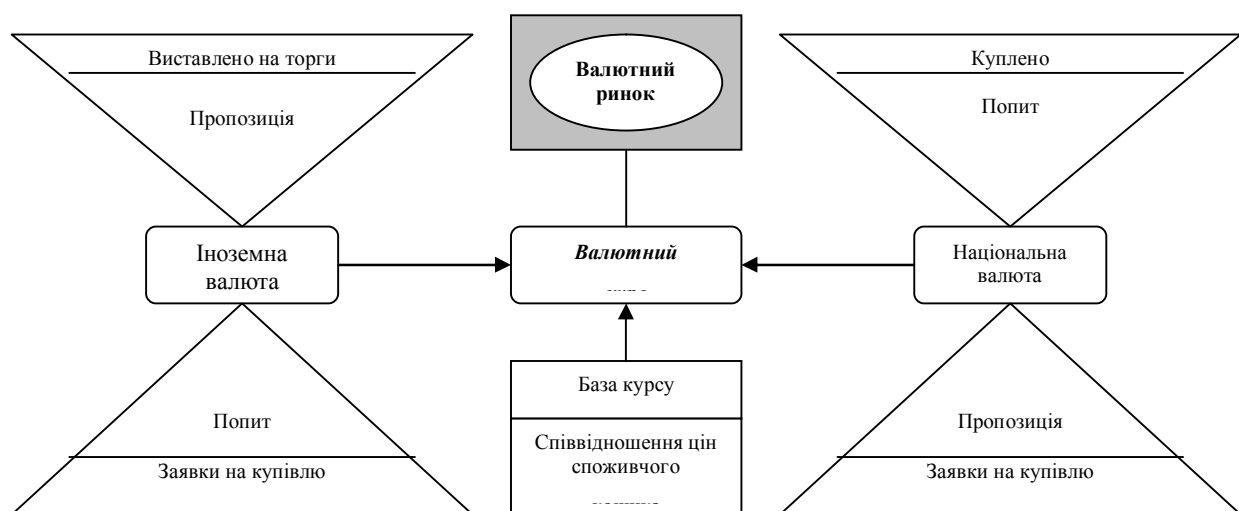

Рис. 1. Ціноутворення на валютному ринку

Учасниками торгів на біржі виступають комерційні банки, що мають відповідну ліцензію, та НБУ.

На торги виставляється іноземна валюта. Попит на неї формується на основі заявок банків на купівлю певної валюти. Заявки в свою чергу відображають власні потреби банку та потреби його клієнтів на дану валюту для проведення міжнародних розрахунків. Пропозиція іноземної валюти формується, виходячи з виставлених на продаж сум валюти, що відображають потреби банків та їх клієнтів в національній валюті. Пропозиція з боку національної валюти

відображається у заявках на іноземну валюту, попит - у виставленій на торгах іноземній валюті.

Валютний курс, що складається на валютному ринку, таким чином відображає врівноваженість попиту і пропозиції. Результат торгів - обсяг купівлі тієї чи іншої валюти порівняно з її обсягом, виставленим на продаж, характеризує задоволення попиту чи недостатність пропозиції. При задоволенні попиту на іноземну валюту курс національної валюти залишається стабільним, при недостатності пропозиції - падає, при надмірній пропозиції - зростає. Саме тут проявляється роль центрального банку. Він з метою підтримання стабільного курсу національної валюти проводить валютні інтервенції при недостатності пропозиції валюти на ринку, чи скупку валюти при недостатності попиту на неї.

У реальній практиці міжнародних відносин в умовах паперово-грошового обігу застосовуються наступні два види валютних курсів: фіксовані та плаваючі або гнучкі. Класифікація різноманітні варіантів встановлення валютних курсів представлена в таблиці 1.

Таблиця 1 - Моделі валютних курсів

Види валютних курсів	Метод фіксації курсу
1. Фіксовані курси	система, що припускає наявність офіційних валютних паритетів
1.1. Запровадження фіксованого курсу за класичною схемою	офіційні курси, що базуються на золотому паритеті (можливі за умов золотого стандарту).
1.2. Договірні фіксовані курси.	курс, що базуються на договірній основі
1.3. Установлення коригованого фіксованого курсу (adjustable ред).	держави можуть за взаємною угодою визначати межі їх плавання
1.4. Перемінно-фіксований	курс, який змінюється за деякою визначеною наперед схемою, наприклад, з урахуванням очікуваної зміни індексу інфляції. Потребує втручання держави.
2. Плаваючі курси.	система, при якій у валют немає офіційних паритетів.
2.1. Проголошення вільно плаваючого курсу	курс, які самостійно формуються на ринку під впливом попиту і пропозиції
2.2. Установлення керованого плаваючого курсу	курс валют, які прив'язані безпосередньо чи через "валютні корзини" до провідних валют. Вони корек-

(managed float).	туються валютними інтервенціями центральних банків з метою уникнути тимчасових різких коливань.
------------------	---

Питання про визначення оптимального режиму валютного курсу національної грошової одиниці - складне і надзвичайно відповідальне для центрального банку. Особливі труднощі при його вирішенні виникають у країнах з перехідною економікою.

Руденко В.І.

Ст. зр. ЕФбс-07м

Науковий керівник:

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ПРИБУТКУ

Запровадження ринкових відносин в Україні здійснювалось в умовах переорієнтації господарських зв'язків підприємств, відсутності управлінського досвіду роботи в ринковому середовищі, недостатнього розвитку ринків та їхньої інфраструктури, що призводило до виникнення кризових явищ на макро-, мезо-, мікро- і субмікрорівнях. За таких умов значного поширення на підприємствах набула криза прибутковості. За умов розвитку ринкових відносин різні напрямки фінансово-господарської діяльності підприємств будь-якої форми власності, які пов'язані як з поточною діяльністю, так із вирішенням задач тактичного та стратегічного менеджменту насамперед пов'язані з раціональним формуванням та перерозподілом фінансових ресурсів з метою досягнення визначених фінансових результатів. При цьому, враховуючи різні аспекти та горизонти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління прибутком, як процес дослідження і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання на під-

приємстві. Багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених присвячені темі управління використанням прибутку. До них можна віднести таких авторів як І. Бланка, І. Балабанова, Л. Бадалова, О. Галушко, Б. Данилишина, Дж. Джурана та ін. Оскільки характерною рисою сьогодення стала велика кількість збиткових підприємств, зростає потреба у дослідженні причинно-наслідкових зв'язків, пов'язаних із процесом формування прибутку підприємства та ефективністю його використання.

Відповідно метою дослідження є удосконалення методичних підходів до процесу управління формуванням, розподілом і використанням прибутку підприємства.

Прибуток підприємства є джерелом власних фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення фінансово-господарської діяльності. Їх нестача спричиняє виникнення боргів, що у кінцевому підсумку може призвести до фінансової кризи та банкрутства. Зростання прибутку значною мірою визначає темпи економічного розвитку країни, окремих регіонів, збільшення суспільного багатства і підвищення життєвого рівня населення. Управління формуванням прибутку є складовою системою загального управління прибутком, що, окрім цього, охоплює і управління його розподілом.

Якщо формуванню прибутку приділяється значна увага з боку як науковців, так і практичного бізнесу, то процес розподілу прибутку на практичному рівні відбувається в основному на базі інтуїтивних рішень власників бізнесу. З точки зору інституційної теорії саме розподіл прибутку і відображає реальні прагнення власника щодо розвитку бізнесу. Відповідно в сучасних умовах жорсткої конкурентної боротьби перед підприємцями постає питання щодо найбільш ефективного розподілу прибутку, який би забезпечив найбільш стале зростання їх добробуту. Однак сучасні тенденції, крім того, вимагають і дотримання певних екологічних норм, досягнення певного рівня соціальної відповідальності бізнесу, що в значній мірі йде у розріз з прагненнями власників бізнесу. Тому при формуванні політики розподілу прибутку необхідно знаходити

баланс між зростанням прибутку власників у довготривалому періоді та досягненням екологічних та соціальних стандартів.

Відповідно при формуванні моделі управління розподілом прибутку ефект від розподілу, який відображається у зростанні добробуту (вартості компанії, прирості капіталу компанії, прирості капіталу власника) повинен максимізуватись за умов введення окрім технічних, технологічних, матеріальних та інших традиційних обмежень, обмежень щодо дотримання еколого-соціальних стандартів ведення бізнесу.

Таким чином, створення відповідної моделі дозволить власникам бізнесу поряд з максимізацією власного прибутку забезпечувати створення позитивного екологічного та соціального іміджу, що, у свою чергу, забезпечує досягнення певних конкурентних переваг. Особливо це стосується регіональних ринків та статусу компанії як соціально та екологічно відповідальної, що дасть змогу розраховувати на залучення державних коштів.

Садовникова О.В.

Ст. гр. ЕФ-08-3

Науковий керівник:

К.е.н, доц. каф. ЕА і Ф

Цуркан І.М.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВІТОК МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Первинна система місцевого оподаткування, що була сформована та встановлена на території України після проголошення незалежності та законодавчо базувалася на положеннях Декрету Кабінету міністрів України «Про місцеві податки і збори» № 3293-ХІІ від 17.06.1993 р., була визнана провідними вченими-податківцями нелогічною та фіскально недостатньою. Вона передбачала справляння 2 податків і 12 зборів, найбільш істотними з яких були збір за надання дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та послуг, податок на рекламу, збір за місця для паркування, збір за використання місцевої символіки. В 1997 р. разом із затвердженням нової редакції вищеназваного нормативно-правового акту пріоритетними визнаються ринковий збір та комунальний податок, що забезпечують 80 – 90 % від загального обсягу податкових надходжень до бюджету. Законом України «Про додаткові заходи щодо фінансування загальної середньої освіти» №1065-ХІV від 17.09.1999 р. «з метою залучення додаткових коштів для погашення заборгованості з виплати заробітної плати та соціальних виплат працівникам навчальних закладів системи загальної середньої» запроваджено місцевий збір за право використання суб'єктами підприємницької діяльності приміщень, пов'язаних з їх діяльністю, що знаходяться у центральній частині населеного пункту та у будинках, що є пам'ятками історії та культури. Він проіснував недовго, вже в 2000 р. його було скасовано, так само, як в 2004 р. було скасовано готельний збір та збір за проїзд територією пограничних областей автотранспорту, що направляється за кордон.

До податкової реформи 2011 р. Декрет Кабінету міністрів «Про місцеві податки і збори» був базовим документом для регулювання даного сегменту податкової системи. Податковий Кодекс України схарактеризував новий порядок місцевого оподаткування, обмеживши широкий спектр надходжень до місцевих бюджетів 2 податками та 3 зборами. До податків відносяться податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиний податок, до зборів –

збір за місця для паркування транспортних засобів, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, туристичний збір.

Найвизначніших деформацій у порівнянні з оригінальною моделлю оподаткування зазнав єдиний податок, що на даний момент розрізняє 4 групи платників податків:

1) фізична особа – підприємець з обсягом середньорічного доходу в 150 тис. грн. без права наймання працівників, ставка оподаткування становить 1 – 10 % від мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного податкового року;

2) фізична особа – підприємець, що має право наймати до 10 осіб робітників та отримувати до 1 млн. грн. річного доходу, при цьому він зобов'язаний сплатити від 2 до 20 % від мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного податкового року;

3) фізична особа – підприємець платник 3 % від суми річного доходу, граничне значення якого 3 млн. грн., і відповідно граничний показник чисельності працівників – 20 осіб;

4) юридична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, що отримує не більше 5 млн.грн. доходу зі штатом в 50 осіб, оподатковується за ставкою 5 % від доходу.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки стягується з осіб – власників об'єктів житлової нерухомості і визначається як 1 % від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового року, у випадку, якщо загальна житлова площа яких не перевищує 240 кв.м. для квартир і 500 кв.м. для будинків, при перевищенні зазначених норм – ставка складає 2,7 %.

Об'єктом оподаткування збором за місця для паркування транспортних засобів є земельна ділянка, що відповідно до рішення сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, а також гаражах, стоянках, паркінгах, що збудовані за кошти місцевих бюджетів. Стягнення збору відбувається за ставкою 0,03 – 0,15 % від мінімальної заробітної плати.

Неодноразово доказував свою доцільність та фіскальну ефективність збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, що розповсюджується на підприємців з наступними видами діяльності: торгівельна діяльність в пунктах продажу товарів, діяльність з надання платних побутових послуг, торгівля валютними цінностями в пунктах обміну іноземної валюти, діяльність в сфері розваг за виключенням державних лотерей.

Туристичний збір, як різновид місцевого збору, поширюється на громадян України, іноземців та осіб без громадянства, що перебувають в межах адміністративно-територіальної одиниці, де за рішенням органу місцевої влади діє відповідний збір. Зобов'язання за даним податковим інструментом розраховуються в обсязі 0,5 – 1 % від бази оподаткування – вартості всього періоду проживання за вирахуванням ПДВ.

Місьцеве оподаткування є доволі розвиненим сектором податкової системи за межами України. Так, в США $\frac{2}{3}$ всіх податкових надходжень – місцеві податки, половина з яких – податок на майно. Окрема стаття фіскальних доходів – поточні платежі на водопостачання, збір за вивіз сміття та готельний збір, що встановлений на рівні 5 % від вартості проживання. Система місцевого оподаткування у Франції існує із розрахунку 4 базових податків: земельний податок, податок на незабудовані земельні ділянки, професійний податок, податок на житло. Зобов'язання за податкам, що носять майновий характер, калькуюють виходячи з вартості умовної оренди та прогнозних сум надходжень до бюджету. В Іспанії функціонують дві групи місцевих податків: власні податки, що до 1994 р. були федеральними, але були передані до місцевих відомств з метою поліпшення фінансового стану провінцій, а також податки на майно, передане у дарунок або спадщину, ставки за яким від 7 до 34 %. Німеччина на рівні місцевих бюджетів затверджує наступні податки: промисловий податок (від промислу – 5 %, від капіталу – 0,2 %), поземельний податок (аналог сільськогосподарському збору – 1,2 %), прибутковий податок, податок на майно, податок на спадщину або дарування (для родичів першого ступеню спорідненості 3 – 35%, для сторонніх осіб 20 – 70 %).

Національний та зарубіжний досвід свідчить про те, що місцеве оподаткування в Україні відіграє особливу роль не тільки, як фактор формування доходів місцевих бюджетів, але і як інструмент впливу на розвиток малого та середнього підприємництва, що є значною ланкою для формування підґрунтя для побудови ефективної та фінансово сталої економіки.

Тимошенко Є.О.

Ст. гр. ЕФфп-07-1с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Штефан Н.М.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ

Для оцінки ефективності інвестиційних проектів пропонується низка методів та критеріїв, одночасне використання яких може давати різні результати. Тому виникає проблема вибору критеріїв ефективності проекту та врахування впливу різноманітних факторів ризику, які існують під час його реалізації. Оскільки в умовах ринкових відносин більшість інвестиційних вкладень здійснюється в умовах невизначеності, то виникає об'єктивна необхідність у розробленні методики оцінки інвестиційного проекту, яка б давала можливість одержати достовірні результати для умов визначеності і невизначеності зовнішніх чинників економічного середовища.

Для реалізації інвестиційного проекту необхідний певний час, тому виникає необхідність у використанні дисконтованих критеріїв.

Метод дисконтування ґрунтується на приведенні усіх надходжень з проекту до сьогоденної їх вартості. Дуже важливим фактором, який здійснює вплив на прийняття рішення про реалізацію проекту є розмір відсоткової ставки, за якою дисконтуватимуться грошові потоки. Сьогодні широко використо-

вують метод середньозваженої вартості капіталу; скоригованої сучасної вартості; метод, що ґрунтується на моделі оцінки капітальних активів.

При використанні методу середньозваженої вартості капіталу на норму дисконту впливатимуть такі чинники, як ринкова вартість капіталу підприємства, частки активів підприємства та податок на прибуток. Цей метод можна застосовувати для тих інвестиційних проектів, рівень ризику яких відповідає середньому рівню ризику по підприємству загалом.

Метод скоригованої поточної вартості використовують для оцінки економічної ефективності проектів, які впливають на структуру капіталу компанії та викликають побічні ефекти фінансування. Дисконтування у цьому разі може проводитися як за нормою дохідності власного капіталу підприємства, так і за відсотковою ставкою на позиковий капітал.

Метод, що ґрунтується на моделі оцінки капітальних активів, полягає у поділі дисконту на безризикову та ризикову складові. Основним недоліком цього методу є складність визначення коефіцієнта β для конкретного проекту. Тому його використання є дещо ускладненим.

Одним із основних показників оцінки ефективності інвестиційних проектів є метод чистої теперішньої вартості. Цей метод полягає у порівнянні величини початкових інвестицій з загальною сумою дисконтованих чистих грошових надходжень, які генеруються ними протягом прогнозованого терміну. Якщо $NPV > 0$ – інвестування вигідне, якщо $NPV < 0$ – невигідне.

Ще одним дуже важливим показником є метод розрахунку внутрішньої норми прибутку (IRR). Це рівень ставки дисконтування, за якого чиста приведена вартість проекту за його життєвого циклу дорівнює 0, тобто величина $NPV = 0$. Проект приймається за умови, якщо значення його внутрішньої норми прибутку є більшим, ніж ставка дисконтування, яка вимагається за проектом. Однак цей метод має істотні недоліки: застосування IRR неможливе для вибору альтернативних проектів різного масштабу, різної тривалості та неоднакових часових проміжків; неможливо дати однозначну оцінку IRR проектів, у яких зміна знака NPV відбувається більше ніж один раз; часто дається нере-

альна ставка доходу; розрахунок проводиться методом підбору та перевірки послідовних значень r .

Метод визначення індексу прибутковості (PI) полягає у порівнянні теперішньої вартості майбутніх грошових потоків з початковими інвестиціями, тобто. Згідно з цією методикою проект, у якого $PI > 1$, приймається, якщо ж $PI < 1$, то відхиляється. Найпростішим і найбільш розповсюдженим у світовій практиці є метод визначення терміну окупності інвестицій (PP), тобто це є час, необхідний для заміщення стартових інвестиційних витрат.

Толста Н. В.

Ст. гр. ЕФфк-07м

Науковий керівник:

Д.е.н, проф. каф. ЕА і Ф

Єрмошкіна О.В.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Страхові компанії, як потужні інституціональні інвестори, в усьому світі вважаються особливими інститутами управління ризиками, що забезпечують стабільне функціонування суб'єктів економічних систем. На сучасному етапі розвитку фінансового ринку страхові компанії в Україні у 2010 р. інвестували понад 40% від загальної вартості активів у цінні папери, причому біля 39% активів було сформовано за рахунок інвестицій в акції вітчизняних компаній [1]. Однак, як і будь-який економічний суб'єкт, для успішного та сталого розвитку страхова компанія повинна визначений вектор розвитку, сформовані чіткі цілі та завдання функціонування. В сучасних кризових умовах саме вірно сформована та реалізована стратегія розвитку може стати з одного боку базовим фактором довготривалого успіху компанії на ринку, а з іншого - рушійної силою

для розвитку фінансового сектору економіки, промислових підприємств та держави загалом. Вагомий внесок у дослідження особливостей стратегічного управління у страхових компаніях зробили такі відомі вчені як: О. Барановський, В. Фурман [2], С.Осадець [3] та інші. Однак, невирішеними залишаються питання створення ефективного механізму стратегічного управління страховою компанією в умовах обмежено розвинутого ринку фінансових послуг, нестабільного зовнішнього середовища та підвищення рівня інтеграції економіки України у світове економічне співтовариство.

Відповідно, метою даного дослідження є узагальнення теоретико-методичних підходів до формування стратегії розвитку страхової компанії на основі урахування впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, механізмів формування, розподілу та використання фінансових потоків страхової компанії в умовах невизначеності, та застосування інструментів інтерактивного впливу на процес руху фінансових потоків компанії.

В умовах зростаючого рівня динамічності зовнішнього середовища стратегічне управління розвитком страхової компанії повинно забезпечувати здатність системи управління динамічно та адекватно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Відповідно, принциповою характеристикою успішності реалізації стратегії компанії та розвитку її фінансових ресурсів є показники руху фінансових потоків, тобто їх формування, розподіл та використання. Оскільки фінансові потоки охоплюють всі рівні управління компанією принциповим є питання створення механізму інтерактивного впливу на формування, розподіл та використання фінансових потоків компанії в процесі реалізації стратегічних рішень. В цьому аспекті інтерактивний підхід до стратегічного управління передбачає, що фінансові потоки розглядаються як реакція інтегрованої комплексної системи управління на розробку та реалізацію управлінських рішень. Причому слід виділяти інтерактивний вплив в процесі взаємодії компанії з зовнішнім середовищем, вплив на фінансові потоки в процесі виконання внутрішніх операцій та інтерактивний вплив, який обумовлюється дією інституційних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього характеру (операційні пра-

вила, внутрішні та зовнішні контракти, тощо). Крім того, особливої уваги заслуговують фінансові потоки, які виникають у наслідок прямого або опосередкованого впливу на нові ринки, тобто вільні ринкові ніші, оскільки саме ці фінансові потоки страхової компанії відрізняються по-перше нестабільністю, по-друге, підвищеним рівнем ризику, по-третє потенційною можливістю значно збільшувати сукупні вхідні фінансові потоки компанії. Відповідно, у процесі стратегічного управління розвитком страхової компанії обравши певний вид стратегії управління фінансовими послугами компанія обирає як позиціонувати себе на страховому ринку відповідно до поставлених перед собою цілей, як взаємодіяти з відповідними контрагентами, що, у свою чергу, визначає параметри та інтенсивність руху її фінансових потоків.

Література:

1. Інституційні інвестори на фондовому ринку України: підсумки 2010 р. та ключові тенденції розвитку // Національне рейтингове агентство «Рюрік» [Електронний ресурс]: режим доступу: URL://<http://http://rurik.com.ua>
2. Стратегічне управління страховою компанією [Монографія] / Наук. ред. та кер. авт. д-р екон. наук В. М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2008. – 440 с.
3. Осадець С. С. Страхування: / С. Осадець – Підручн. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 585 с.

Устименко Ю.О.

Ст. гр. Еффп 07-1с

Науковий керівник:

К.т.н., доц. каф. ЕА і Ф

Штефан Н.М.

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління прибутком – це процес напрацювання і прийняття управлінських рішень з усіх основних аспектів його формування, розподілу та використання на підприємстві. Ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості цих управлінських рішень.

Управління прибутком безпосередньо пов'язане з менеджментом виробництва, менеджментом персоналу, інноваційним, інвестиційним, фінансовим та іншими видами функціонального менеджменту. Це визначає необхідність органічної інтегрованості системи управління прибутком із загальною системою управління підприємством.

Так, наприклад, здійснення високоприбуткових вкладень може викликати дефіцит фінансових ресурсів, що забезпечують виробничий процес, і як наслідок – відчутно знизити величину операційного прибутку. Тому управління прибутком повинне розглядатись як комплексна система дій, що забезпечить розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких робить свій внесок у результативність формування і використання прибутку на підприємстві загалом;

Управління прибутком має на меті забезпечення зростання добробуту власників підприємства, підвищення його ринкової вартості при забезпеченні одночасно гармонізації інтересів власників з інтересами держави і персоналу підприємства.

Головними напрямками політики максимізації прибутку в процесі фінансової діяльності є забезпечення підприємства необхідними обсягами капіталу на найбільш вигідних умовах із зовнішніх джерел і обґрунтування оптимального співвідношення власних і залучених коштів. Управління використанням прибутку охоплює формування дивідендної політики, яка відіграє значну роль у реалізації фінансової стратегії підприємства..

Отже, ефективне управління усіма можливими ресурсами , а також раціональне використання витрат дозволить підприємству одержати бажаний рівень рентабельності.

Ефективне управління прибутком підприємства передбачає вирішення завдань, які сприяють зростанню кінцевого фінансового результату діяльності підприємства. Збільшенню прибутку підприємства сприяють:

- управління витратами (постійними і змінними);
- управління товарообігом;
- цінова політика (збільшення норми прибутку).

Крім цих основних елементів на прибуток впливає велика кількість чинників. Для здійснення плану заходів з удосконалення управління прибутком передбачається виконання наступних дій:

1. Суворе дотримання укладених договорів на постачання продукції. Особливо важливо зацікавити підприємство до виробництва найбільш потрібних для ринку виробів.

2. Проведення масштабної і ефективної політики в галузі підготовки персоналу, що являє собою особливу форму вкладення капіталу.

3. Підвищення ефективності діяльності підприємства по збуту продукції. Перш за все необхідно більше уваги приділяти підвищенню швидкості руху оборотних коштів, скорочення всіх видів запасів, прагнути до максимально швидкого просування готових виробів від виробника до споживача.

4. Зниження непродуктивних витрат.

5. Впровадження у практику оперативного обліку витрат на виробництво продукції.

6. Застосування найсучасніших механізованих і автоматизованих засобів для вирішення завдань аналізу прибутку та рентабельності.

7. Здійснити перенесення акцентів в управлінні прибутком на управління доходом підприємства.

Федосова Ю.А.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Кредитна діяльність українських банків створювалась під час реформування вітчизняної банківської системи та супроводжувалась багатьма негативними факторами: дефіцитом бюджету, спадом виробництва, високим рівнем інфляції, платіжною кризою, що і зумовило специфіку кредитної позиції банків та їх орієнтацію на розширення обсягів кредитування.

За умов високої конкуренції та нестабільності фінансових ринків проблеми аналізу та об'єктивної оцінки діяльності кредитних установ стають усе актуальнішими. Одна з проблем функціонування банківської сфери України полягає в недостатньому рівні застосування методики комплексного аналізу ефективності діяльності, зокрема методики аналізу дохідності та прибутковості основних операцій банку – кредитних. Це обумовлює потребу розроблення і використання нових методик аналізу, побудованих на синтезі методик аналізу діяльності зарубіжних банків, у тому числі встановлення рейтингу банку, використання статистичних методів аналізу і прогнозування. Поєднання цих інструментів, створення нових, досконаліших деталізованих форм подання інформації про фінансові результати в банках дозволить отримати ефективний та дієвий механізм прибуткового вкладення кредитних ресурсів і оцінки впливу цих коштів на економіку господарюючих суб'єктів. Дане питання розглянуто у працях багатьох дослідників: Баканова М. І., Барнгольц С. Б., Мец В. О., Мниха Є. В., Івахненко В. М., Б. Едвардса, Кондракова Н. П., Кумок С. І., Роуза П. С., Савичева П. І., Савчука В. К., Самборського В. І., Д. Стоуна, Р. Томаса, Татура С. К., Фішера М. К., К. Хітчинга, Чумаченка М. Г., Шеремета А. Д., Ширинської О. Б

Аналіз кредитної діяльності комерційних банків полягає у тому, що на основі системного підходу до аналізу банківської діяльності доцільно побудувати теоретичну модель аналітичного процесу з урахуванням специфіки кредитної діяльності банку. Для цього необхідно проаналізувати такі показники, як: облік доходів від кредитних операцій, ефективність кредитної діяльності та вплив факторів, що її обумовлюють. Для ефективного управління банком пріоритетне значення має комплексний аналіз результативності діяльності, на відміну від рейтингового аналізу як експертного способу визначення місця банку серед інших банків за обмеженим числом показників.

Для підвищення ефективності кредитної діяльності банків також існує методика комплексного аналізу ефективності банківської діяльності, яка включає такі етапи: аналіз дохідності кредитних операцій; аналіз впливу ризиків на дохідність кредитної діяльності; аналіз фінансових коефіцієнтів ефективності; прогнозний аналіз доходів від кредитів і показників прибутковості.

Слід зауважити, що методика не виключає використання інших прийомів аналізу, таких, як факторний аналіз, індексний аналіз.

Аналіз доходів потребує проведення вертикального і горизонтального аналізу структури доходів банку, при цьому визначається динаміка доходу в цілому, а також за складовими їх доходів від кредитів у розрізі видів діяльності та суб'єктів господарювання.

Дослідження підтверджує, що згідно з принципом нарахування доходів і витрат аналіз структури процентних доходів від кредитів потрібно проводити також за нарахованими та отриманими відсотками за відповідний період. Також важливо вивчати показник доходів, отриманих на 1 грн вкладених ресурсів. Це дозволить визначити найприбутковіші напрями вкладення кредитних ресурсів.

Для оцінки ефективності кредитної діяльності можна виділити ще один підхід – метод коефіцієнтів. Використання системи фінансових коефіцієнтів є важливим підходом до оцінки рівня дохідності та прибутковості. Метод коефіцієнтів дозволяє виявити кількісний взаємозв'язок між різними статтями, розділами або групами статей балансу. Сутність аналізу за методом коефіцієнтів по-

лягає в тому, що приймається до уваги не один фактор, а вплив на ефективність роботи банку кількох факторів одночасно. Згідно з методикою в процесі аналізу ефективності визнають розрахунок коефіцієнтів чистого процентного спреда та чистої відсоткової маржі. Такі коефіцієнти ефективності кредитної діяльності зумовлені потребою дослідження операцій з окремими клієнтами банку та включенням в розрахунок рентабельності витрат, пов'язаних із здійсненням кредитних операцій, врахуванням визначеної суми постійних витрат банків.

Таким чином, використання системного підходу дозволяє всебічно дослідити діяльність банків у сфері кредитування та створює підґрунтя для побудови типового деталізованого алгоритму впорядкованості процесів кредитної діяльності банку, що, власне, і повинне бути предметом подальших досліджень.

В результаті критичного аналізу спеціальної літератури встановлено, що здебільшого ефективність кредитування розглядається як економічна результативність використання у виробничому процесі наданих у кредит коштів, тобто з точки зору інтересів позичальників. Проте ринкові перетворення зумовили зростання важливості оцінювання ефективності кредитної діяльності банків і з погляду їх інтересів.

Хорошенко А. А.
Ст. гр. ФКфс-10-2
Науковий керівник:
К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф
Дідик Л. М.

СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Становлення України як незалежної, суверенної держави обумовило необхідність створення власної грошової системи, яка забезпечувала б можливість українським владним структурам самостійно керувати грошовим оборотом та грошовим ринком в інтересах розвитку національної економіки. Організаційно-правові засади створення грошової системи України були закладені в Законі України «Про банки і банківську діяльність», ухваленому Верховною Радою України 20 березня 1991 р. Цим законом Національному банку України надавалося монопольне право здійснювати емісію грошей на території України та організовувати їх обіг, забезпечувати стабільність грошей, проводити єдину грошово-кредитну політику тощо. Це означало, що ніякі інші органи нашої країни, а тим більше інших країн, не мали права втручатися в цю сферу. Відтак оборот грошей на нашій території ставав підвладним виключно органам української держави.

Перші практичні кроки щодо створення власної грошової системи були зроблені після виходу України зі складу СРСР, коли 10 січня 1992 р. були запроваджені українські купоно-карбованці багаторазового користування як доповнення до рублевої грошової маси. Тобто в обороті одночасно опинилися два види валюти — попередні рублі, емісія яких перейшла від союзного уряду до Російської Федерації, та купоно-карбованці, право емісії яких було закріплено за НБУ. Весь безготівковий оборот продовжував обслуговуватися виключно попередньою, тепер уже російською, валютою — рублями.

Паралельне використання в 1992 р. двох валют — старої і нової — зумовлювалося рядом обставин, а головне - Україна не мала в той час власної бази для виготовлення грошових знаків, а фінансове становище держави не давало змоги зразу замовити за кордоном достатню масу грошей, щоб швидко замінити ними старі гроші.

З огляду на ці обставини Україна, ще будучи в складі Союзу, почала готувати свої грошові знаки. Але статус союзної республіки не дозволяв їй мати

власні гроші, і уряд пішов по шляху випуску допоміжних (до рубля) знаків — купонів, які, за визначенням, можуть бути тільки паралельними грошима.

Поступове, виважене запровадження нових грошей поряд зі старими відкривало можливість уникнути обвального переповнення ними каналів обороту, не допустити швидкого знецінення, забезпечити їм певні конкурентні переваги порівняно з рублем. Тому спочатку купоно-карбованець котувався навіть вище від рубля. Проте паралельний обіг рубля і купоно-карбованця не приніс Україні очікуваних позитивних наслідків. Навпаки, досить швидко виявилися значні недоліки двовалютної системи грошового обороту. Вона істотно ускладнювала управління внутрішнім готівковим обігом, організацію внутрішніх безготівкових розрахунків та зовнішніх розрахунків, насамперед з Російською Федерацією. Незабаром купоно-карбованець втратив свої початкові переваги перед рублем і став швидко знецінюватися. Виникли помітні перебої у внутрішніх і зовнішніх платежах.

Конкретними чинниками, що ускладнювали стан грошового обороту на початку запровадження купоно-карбованця, були:

1. Обвальний спад виробництва під впливом лібералізації цін та розриву попередніх господарських зв'язків, скорочення державного замовлення.

2. Вільне використання російського рубля на внутрішньому ринку України сприяло широкому відпливу товарів за межі України, підриву товарної основи внутрішнього грошового обігу. Тому уряд України змушений був перевести весь готівковий обіг на карбованцеву валюту і вилучити з нього рублеву валюту. Цей крок забезпечував повний контроль НБУ за сферою готівкового обороту. Проте він відкривав широкі можливості для використання емісії грошей для покриття фінансових потреб уряду, які в той час зростали надзвичайно швидко, що стало одним із головних чинників розкручування в Україні гіперінфляції.

3. З ініціативи РФ у середині 1992 р. у рублевій зоні була запроваджена система взаємозаліку через кореспондентські рахунки, відкриті в розрахунковому центрі при Центральному банку РФ. Унаслідок цього платежі між країнами руб-

левої зони були взяті під контроль Центральним банком РФ. Рубль втратив свій статус єдиної грошової одиниці, виникло кілька рублів — російський, український, білоруський тощо. Курс українського рубля щодо російського став швидко падати. Україна втратила будь-які переваги від використання в безготівковому обороті іншої валюти — рубля.

Повне запровадження карбованця в готівкову сферу при обслуговуванні безготівкового обороту виключно рублем призвело до механічного розриву єдиного грошового обороту на дві відокремлені частини. Перехід грошей із однієї частини в іншу вимагав обміну їх за валютним курсом. Виникла спотворена ситуація, за якої валютний курс грошей при використанні їх у готівковому та безготівковому оборотах роздвоївся. Це сприяло розвитку масових фінансових спекуляцій, пов'язаних з переведенням грошей з однієї форми обороту в іншу, відпливу грошових капіталів з України за кордон, зокрема в Росію.

Щоб послабити негативні наслідки паралельного обігу двох валют, Президент України указом «Про реформу грошової системи України» від 12 листопада 1992 р. запровадив купоно-карбованець у сферу безготівкового обороту і вилучив з нього рублеві гроші. Нові гроші були названі «український карбованець», дістали статус тимчасових національних грошей і стали єдиним на території України засобом платежу. Уведенням у загальний оборот українського карбованця завершився перший етап формування національної грошової системи України.

На другому етапі Національний банк України, спираючись на норми Закону України «Про банки і банківську діяльність» (1991 р.), відпрацював окремі елементи та організацію функціонування грошової системи. До основних напрямів та найбільш відчутних результатів розвитку грошової системи на цьому етапі можна віднести:

- розбудову власного емісійного механізму;
- формування механізму регулювання НБУ пропозиції грошей, завданням якого є: відпрацювання механізму централізованого регулювання банківських

резервів, запровадження механізму рефінансування комерційних банків, розвиток операцій на відкритому ринку.

- розроблення методики та методології грошово-кредитної політики НБУ, накопичення досвіду практичного застосування інструментів грошово-кредитної політики, розмежування сфер застосування фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики;

- розбудова національної платіжної системи, що охоплює: створення системи електронних платежів на міжбанківському рівні, розроблення методичних та інструктивних документів щодо організації безготівкових розрахунків на міжгосподарському рівні, розроблення методичних та організаційних засад створення електронної системи масових платежів;

- формування механізму валютного регулювання, який включає: розвиток інфраструктури валютного ринку і формування методичних та організаційних засад здійснення операцій на ньому, порядок регулювання валютного курсу, створення механізму формування та використання золото-валютних резервів, формування звітності щодо платіжного балансу країни, здійснення його аналізу та прогнозування;

- розроблення та випробування на практиці спеціальних заходів з подолання гіперінфляції та регулювання інфляції.

Перелічені заходи дали можливість сформувати протягом 1993—1996 рр. правові та організаційні основи національної грошової системи ринкового типу, яка спроможна була забезпечити належне управління грошовим оборотом відповідно до потреб економіки країни.

Новій ситуації, що склалася в управлінні грошовим оборотом, не відповідав статус тимчасової валюти, що зберігався за українським карбованцем. Тимчасові гроші не можуть належним чином виконувати одну з найважливіших функцій — функцію нагромадження. Це підриває інтереси економічних суб'єктів до накопичення грошей як джерела інвестування, стримує економічне зростання, знижує ефективність антиінфляційної політики, зміцнення державних фінансів. У зв'язку з цим особливою гостротою набуло питання за-

провадження в оборот постійної грошової одиниці — гривні. 25 серпня 1996 р. Президент України підписав Указ «Про грошову реформу в Україні», згідно з яким з 2 по 16 вересня 1996 р. з обороту був вилучений український карбованець і введена постійна грошова одиниця — гривня та її сота частина — копійка. Цим закінчився другий етап розбудови грошової системи України і розпочався третій.

На третьому етапі відбувається подальше вдосконалення механізмів та інструментів грошової системи, що були розроблені на попередньому етапі. Важливою віхою тут стало прийняття Верховною Радою України в травні 1999 р. Закону «Про Національний банк України». Хоча в цьому законі безпосередньо про грошову систему мова не йде, проте ті функції НБУ, які становлять основу грошової системи, знайшли в ньому широке відображення.

Шумов А.О.

Ст. зр. Ефбс-07-М

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЛЯ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Одним з актуальних питань успішного функціонування підприємств України на сьогодні є необхідність комплексної оцінки фінансової стійкості, яка б надавала керівництву можливість своєчасно виявляти слабкі місця та приймати вірні рішення щодо забезпечення сталого фінансового розвитку підприємства.

В умовах ринкового середовища фінансова стійкість підприємств набуває суттєвого значення. Це, насамперед, обґрунтовується наступними положеннями.

По-перше, від фінансової стійкості підприємств залежить їх спроможність оновлювати техніку та технологію, формувати резерв виробничих потужностей, запаси товарно-матеріальних цінностей тощо. Тобто фінансова стійкість здатна забезпечити життєздатність підприємств, їх конкурентоспроможність та можливість розвитку в короткостроковій та довгостроковій перспективах.

По-друге, фінансово стійкі підприємства мають переваги перед іншими підприємствами цієї ж галузі в залученні інвестицій, у виборі постачальників, у підборі кваліфікованих кадрів.

По-третє, фінансово стійкі підприємства не вступають у конфлікт з державою по перерахуванню податків та неподаткових платежів та з суспільством – по виплаті заробітної плати, дивідендів.

Багато вчених розглядали поняття фінансової стійкості як невід'ємної складової фінансового стану успішно діючого підприємства. Так, наприклад, Федотова М.А. та Бєлих Л.П. визначають це поняття наступним чином: «Фінансова стійкість – це певний стан рахунків підприємства, який гарантує його постійну платоспроможність». З ними погоджуються М.С. Абрютіна й А.В. Грачов. Які стверджують, що фінансова стійкість підприємства є не що інше, як надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури й поведінки партнерів. Вони ж виділяють і головну ознаку стійкості - це наявність чистих ліквідних активів, визначених як різниця між усіма ліквідними активами і всіма короткостроковими зобов'язаннями на той або інший момент часу.

Узагальнюючи дослідження з цього питання, можна зробити висновок, що фінансову стійкість підприємства характеризують такі чинники:

- фінансова забезпеченість безперервності діяльності;
- фінансова незалежність від зовнішніх джерел фінансування;
- здатність вільно маневрувати грошовими коштами;
- забезпечення покриття затрат на розширення та оновлення виробництва;
- стабільне перевищення доходів над витратами.

Отже, фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, який забезпечує діяльність підприємства на основі збільшення прибутку, його платоспроможність та кредитоспроможність в умовах допустимого рівня ризику.

Основними напрямками досліджень з підвищення фінансової стійкості підприємства повинні бути:

- розробка альтернативних чи запобіжних заходів на випадок відхилень від прогнозованих показників;

- контроль й оперативне реагування на хід виконання фінансового плану.

В процесі розроблення фінансового плану необхідно поетапно прогнозувати:

- доходи, витрати й прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності та чистий прибуток і напрями його використання;

- потребу в оборотних коштах за джерелами формування і напрями використання;

- джерела інвестиційних ресурсів для виконання плану капітальних вкладень;

- величину і напрями використання коштів соціального спрямування;

- баланс активів і пасивів на кінець кожного планового періоду.

Кожен суб'єкт господарювання прагне досягти та підтримувати стійкий фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність. Найбільш ефективним та відповідним сучасним умовам бізнесу являється підхід планового управління фінансовою стійкістю. Планування надає можливість підприємствам зібрати інформацію, яка дозволяє прогнозувати майбутній фінансовий стан та запобігати негативним наслідкам діяльності, зокрема таким, як збитки чи загроза банкрутства.

Таким чином, в умовах ринкових відносин забезпечення фінансової стійкості підприємства є однією з найважливіших проблем, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до неплатоспроможності і відсутності у підприємства коштів для розвитку.

Тому можна сформулювати загальне правило для будь-якого підприємства – майбутні ділові партнери, у першу чергу, віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу, з більшою фінансовою незалежністю.

Яременко К.Ю.

Ст. гр. Ефбс-07-М

Науковий керівник:

К.е.н., проф. каф. ЕА і Ф

Дідик Л. М.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах сучасної економічної кризи в Україні існує надзвичайно велика кількість підприємств та організацій, що знаходяться в досить скрутному становищі, маючи значну кількість неплатежів. Однією з головних умов підтримки на належному рівні ліквідності і платоспроможності організацій є ефективне управління поточною дебіторською заборгованістю.

Політика управління дебіторською заборгованістю на підприємстві - це частина загальної політики управління оборотними коштами та частина маркетингової стратегії, спрямованої на збільшення реалізації товарів і послуг, яка полягає в оптимізації обсягу цієї заборгованості та забезпеченні її своєчасної інкасації.

Виникнення дебіторської заборгованості – це об'єктивний процес, який зумовлений існуванням ризиків при проведенні взаєморозрахунків між контрагентами за результатами господарської операції [1].

Дебіторська заборгованість, відволікаючи з обігу значну частину активів підприємства, перешкоджає ефективному їх використанню, що посилює напруженість фінансового стану підприємства, особливо, якщо основна кількість

операцій підприємства полягає в русі не матеріальних потоків, а грошових коштів.

Кількісна величина дебіторської заборгованості визначається двома факторами:

1. Обсягом реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в кредит.
2. Проміжком часу між реалізацією товарів та отриманням грошових коштів за них (період оборотності дебіторської заборгованості) [2].

У зв'язку з цим, необхідною умовою для успішного функціонування підприємства є прогнозування дебіторської заборгованості.

Проблема моделювання процесу управління дебіторською заборгованістю вченими-економістами мало вивчена. Окремими аспектами управління та формування дебіторської заборгованості займалися такі економісти: Аристархова М.К., Клебанова Т.С., Кізим М.О., Валієв Ш.Н. Проте існуючі моделі розглянуті тільки для виробничих підприємств [3].

Вирішення проблеми управління дебіторською заборгованістю стає реальним тільки при наявності добре організованої системи контролю. Основними її завданнями є: перевірка наявності договорів з постачальниками, дотримання виконання умов договорів за термінами, асортиментом, кількістю, якістю та грошовими сумами, валютою платежу; аналіз заборгованості по реальності до стягнення, по строками погашення, аналіз співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості; оцінка ефективності використання тих чи інших інструментів розрахунку.

В результаті впровадження такого контролю встановлюються факти наявності уповільнення оборотності заборгованості і конкретні його причини.

Для того, щоб уникнути несплати боргу одним чи кількома дебіторами, необхідно орієнтуватись на розширення кола споживачів.

В сучасній економічній літературі виділяють такі основні способи підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю:

- використання послуг установ, які стягують борги, за наявністю документальних підтверджень;

- продаж рахунків дебіторів факторинговій компанії або комерційному банку;
- при продажу великої кількості товару домовлятися про розрахунки без відстрочки платежу;
- уникання дебіторів з високим ступенем ризику;
- формування системи штрафних санкцій за прострочене виконання зобов'язань контрагентами .

Зазначені вище проблеми вказують на необхідність розробки нових методів аналізу дебіторської заборгованості, спрямованих на отримання інформації комплексного характеру, володіння якою є достатнім для прийняття керівництвом рішень щодо впровадження та налагодження системи розрахунків з дебіторами, визначення дисконтної політики для покупців, зменшення безнадійної та поліпшення стану простроченої заборгованості.

Література:

1. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств/ М.Д. Білик//Фінанси України.-2003.-№12.-С.24-28.
2. Покудов А.В. Как управлять дебиторской задолженностью.Эксмо.Москва.2007г.
3. Моделирование финансовых потоков предприятия в условиях неопределенности: Монография/Т.С. Клебанова, Л.С.Гурьянова, Н.Богониколос, О.Ю. Кононов, А.Я. Берсуцкий. – Х.: «ИНЖЭК», 2006. – 312 с.

ЗМІСТ

<i>Автухова В.І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Аненкова М. В.</i> БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ.....	

Васілаті Ю.О. ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО
ВДОСКОНАЛЕННЯ.....

Власенко Н.С. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ РО
БОТИ ПІДПРИЄМСТВА.....

Галенко І.І. ЗНАЧЕННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА.....

Гладка А. М. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ...

Денисюк Є.О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДП
РИЄМСТВА.....

Євенкова М. Г. НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ ТА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА

Євстафієва Ю.І. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО СТРАТЕГІЧНОГО
ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ...

Єпішина Ю.С. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТ
ВА.....

Жуков К. Є. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇ
НИ.....

Збарах Я.Г. РОЗВИТОК КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕН
ЦІЇ.....

Зілінський Д.В. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ НЕ
СТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....

Каледін В.В. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС: ЙОГО ЗНАЧЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА СТАН П
УКРАЇНИ.....

Каліберда Ю. в. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ШЛЯХИ СКОРОЧЕН
НЯ.....

Карпетьянц Ю.А. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СВІ
ТОВИХ РЕЙТИНГІВ.....

Колесник О.О. РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Кондрашина А.С. УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЬ ПІДПРИЄМСТ
ВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....

Ліпський В. О. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТ
ПІДПРИЄМСТВА.....

Лимар М.А. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ.....

Малахова Ю.В. КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....

Маханьок Ю.В. КРЕДИТНИЙ РИНОК І ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....

Мінак Н.В. ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ.....

Миронова К.В. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....

Мовчанюк Т. М. ШЛЯХИ СКОРОЧЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ.....

Молодцеватова Ю.О. УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД.....

Недашковська К.О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....

Новікова І.В. РОЗРОБКА ШЛЯХІВ МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ...

Письменна А.Г. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....

Приходько С. С. МЕТОДИ ВСТАНОВЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ.....

Руденко В.І. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ПРИБУТКУ.....

Садовникова О.В. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВІТОК МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....

Тимошенко Є.О. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ.....

Толста Н. В. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....

- Устименко Ю.О.* УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА.....
- Федосова Ю.А.* ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....
- Хорошенко А. А.* СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....
- Шумов А.О.* ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЛЯ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....
- Яременко К.Ю.* ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....